

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

C. Marcius Coriolanus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

deliberaret. Postremo docuit Lyfandrum Critias non posse Lacedæmonios, dum reipub. arbitrium apud populum Athenis foret, secure imperium tenere, & vt placide & patienter paucorum ditionē Athenienses ferant, acquiescere eos tamen rebus præsentibus non permiffurum Alcibiadem. Cæterum non prius hæc Lyfandrum mouerunt, quam à magistratibus vrbanis est scytala allata, quæ iuberet vt Alcibiadem tolleret, siue illi quoque solertiam eius & in rebus gerendis felicitatē timuerunt, siue Agidis id dederunt gratiæ. Quum igitur missō nuntio Lyfander ad Pharnabazum id ei mandasset exequendum, atque ille Magæo fratri & Sufamithri patruo hoc facin^o delegasset, agebat forte Alcibiades in vico quodam Phrygiæ, eratq; vna amica Timandra. Ei imago secundum quietem huiuscemodi oblata est. Visus est amicæ esse amictus amiculo, & in vlnis illa caput suum tenens faciem comete more fœminæ, pigmentoque & fuco illinere. Alii vidisse eum ferunt à Magæo se in somno obruncari, & corpus suum comburi, atque hanc fuisse ei speciem non multo ante obitum obiectam aiunt. At illis, qui missi ad eum fuerunt, non fuit animus committere se in domum vbi agebat: sed corona circumfusi succenderunt eam. Qua re animaduersa Alcibiades, vestes & stragula pleraq; glomerata igni iniecit, ac lacerna sua circum sinistram intorta, dextra strictum tenens gladium, deiecit se in ignem, ex quo inuiolatus ante euasit quam deflagrarent vestes, barbarosque conspectu suo dissipauit. Nemo enim præstolatus est eum, neq; cominus congressus, sed eminus iacula & sagittas ingessere. Quum ad eum modum cecidisset, & recessissent barbari, sustulit Timandra cadauer, suisque obuelatum & inuolutum tunicis ex præfenti copia splendide & proluxe funeravit. Huius ferunt filiam fuisse Laidem, quæ dicta fuit Corinthia, quum Hyccaris Siciliæ oppidulo fuerit captiua abducta. Nonnulli in cæteris Alcibiadis fato his assentiuntur: autorem cædis tamen non Pharnabazum fuisse, neq; Lyfandrum, neq; Lacedæmonios: sed puellam Alcibiadem nobilis loci pelletam in contubernio habuisse, cuius fratres grauiter contumeliam ferentes, domum in qua degebat Alcibiades inflammasse, atq; illum se deiecisse, vt dictum est, & per ignem erupisse.

οἰκίαν ὑπέκταν, ὅτῃ διαπτόμενος ἐτύγχευεν ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ καταβόηεν αὐτὸν ὡσπερ εἶρηται ἄλλοις πρὸς Ἐξιδμόδμου.

A διανοεῖτο. τέλος δὲ Κριτίας ἐδίδασκε Λύσανδρον ὡς Ἀθηναίων ἐκείνῃ δημοκρατουμένων ἀσφαλῶς ἀρχὴν Λακεδαιμονίῳ τῆς Ἑλλάδος. Ἀδελφούς τῶν καὶ πρὸς πύλιν καὶ καλῶς πρὸς ὀλιγαρχίαν ἔχουσιν, ὅτι ἐὰν ζῶν Ἀλκιβιάδης ἀβρεμῆν ὅτι τῶν κατὰ τῶν ἐπιπέδων. ἔμιν ἐπέαθη γὰρ πρὸς τῶν τοῖς ὁ Λύσανδρος ἢ πρὸς τῶν οἰκίαν τελευτῶν σκυτάλιον ἐλθεῖν, κελύεσαν ἐκ ποδῶν ποιήσασθαι τὸ Ἀλκιβιάδου. εἴτε καὶ κείνων φοβηθέντων τὸ ἐξυτῆται καὶ μεγαλοπραγμοσύνην τῶν αἰδρῶν, εἴτε τῶν Ἀγιδι χειρὸς ἐκείνων. ὡς οὖν ὁ Λύσανδρος ἐπεμψε πρὸς τὸν Φαρνάβαζον ταῦτα πρὸς τῶν κελύεσαν, ὁ ἢ Μαγαίω τε τῶν ἀδελφῶν καὶ Σισαμίδη τῶν τῶν πρὸς τῶν ταῦτε ἔργων. ἔτυχε μὲν ἐν κώμῃ πνιτὸν Φρυγίας ὁ Ἀλκιβιάδης τότε διαπτόμενος, ἔχων Τιμανδρῶν μετὰ αὐτῶν τὴν ἐπιπέδον ὅτι τῶν τοῖς ὑπνοῖς εἶδε τοιαυτῶν. ἐδόκει τῶν ἐπιπέδον μὲν αὐτὸς τῶν ἐπιπέδον τῶν ἐπιπέδον, ἐκείνῳ τῶν κεφαλῶν ἐν τῶν ἀγκύλαις ἔχουσιν αὐτὸν χρυσὸν τῶν πρὸς τῶν ὡσπερ χυμῶν, ὡσπερ ἔφασαν καὶ ψιμμιθῆσαν. ἔτεροι δὲ φασὶν εἶναι τῶν κεφαλῶν ἀποτέμνοντες αὐτὸν τοῖς πρὸς τὸν Μαγαίον ἐν τοῖς ὑπνοῖς, καὶ τὸ σῶμα κατόμιον. ἀλλὰ τῶν μὲν ὅτι ἐν πολὺν χρόνον λέγουσι πρὸς τῶν τελευτῆς. οἱ δὲ πεμφθέντες πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἐτόλμησαν εἰσελθεῖν, ἀλλὰ κύκλω τῶν οἰκίαν πρὸς τῶν, ἐνεπίμωσαν. ἀποτόμενος δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης, τῶν μὲν ἰματίων τὰ πλείστα καὶ τῶν ερωμάτων σωμαγαγῶν, ἐπέριψε τῶν πυρῆς. τῶν δὲ ἄριστῶν χεῖρῶν τῶν αὐτῶν χλαμύδα πρὸς ἐπιπέδον, τῶν δεξιῶν ἀσπασίμενος τῶν ἐπιπέδον, ἔξέπεσε ἀπὸ τῶν πυρῶν ὅτι τῶν ἀφλέγεσθαι τῶν ἰματίων καὶ τοῖς βαρβάροις ὀφθαῖς διεσκέδασεν. ὁσέως γὰρ ὑπέμεινε αὐτὸν, ὅτι εἰς χεῖρας σκυήλην, ἀλλὰ ἀποσάντες ἔβδον ἀκροπόις καὶ τοῖς δόμοισιν. ἔτω δὲ αὐτὸν πεσόντος, καὶ τῶν βαρβάρων ἀπελθόντων, ἢ Τιμανδρῶν τὸν νεκρὸν ἀνείλετο, καὶ τοῖς αὐτῶν πρὸς τῶν κελύεσαν καὶ πρὸς τῶν χλαμύδα πρὸς τῶν οἰκίαν, ὅτι τῶν παρόντων ἐκείνῳ λαμωσθαι καὶ φιλοτίμος. ταῦτος λέγουσι συγγραφεῖς χρόνον Λαίδα, τῶν Κορινθίων μὲν πρὸς τῶν οἰκίαν, ὅτι τῶν Ἰκκῶν ὅτι τῶν Σικελικῶν πολιέματος ἀρχαίων τῶν χρόνων. εἶποι τῶν μὲν ἄλλα πρὸς τῶν Ἀλκιβιάδου τελευτῆς ὁμοιοῦσθαι τῶν τοῖς. αἴτιαν δὲ φασὶν ἢ Φαρνάβαζον ὅτι ὁ Λύσανδρον ὅτι ὁ Λακεδαιμονίους πρὸς τῶν, αὐτὸν τῶν Ἀλκιβιάδου πρὸς τῶν πρὸς τῶν διεφθάρχετα γυμνασίων, ἔχων τῶν αὐτῶν τοῖς δὲ ἀδελφοῖς τῶν γυμνασίων τῶν ὑπερὶ ἐμετῶν φέρουσας, ἐμπαρῶσά τε τῶν

PLVTARCHI
C. MARCIVS
CORIOLANVS.

MARCIVM gens Romæ inter patricios multos dedit claros viros, ex quibus Ancus Marcius fuit Numæ ex filia nepos qui post Tullum Hostiliū regnavit. Ex hac familia est P. & Q. Marcii fuere, qui magnū & insignē aquæ ductū Romæ fecerūt: & Censorinus, quæ populus Romanus creavit iterū censorē.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΜΑΡΚΙΟΣ ΓΑΙΟΣ
ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ.

ΜΑΡΚΙΩΝ οἶκος ἐν Ῥώμῃ, τῶν πατρικίων πολλοὺς παρέχεν ἐνδόξους ἀνδρας, ὧν καὶ Μάρκιος ἢ Γάιος ὁ Νεμαίης υἱὸς υἱοῦ, καὶ Μ. Τύμιον Ὁσύλλιον βασιλεὺς ἡρόμενος. Μάρκιοι δὲ ἦσαν καὶ Γόπλιος καὶ Κόιντος, οἱ πλείστον ὑδρῶν καὶ κἀλλιστον ἐν Ῥώμῃ καταγαγόντες καὶ Κίωσῶν ἄνδρα, ὃν δις ἀπέδραξε πημητιῶν ὁ Ῥωμαίων δῆμος.

είτα ἕως αὐτῶν παιδείας ἐκείνου, νόμον ἔθετο καὶ ἐψηφίσατο μηδενὶ τῶν ἀρχῶν δις ἐξεῖναι μετελθεῖν. Γάϊος ὁ Μάρκιος ἕως οὐκ αὐτὸν γέγραπται, τρεφείς ἕως μητρὸς χήρα, πατρὸς ὄρφανός, ἀπέδειξε τὴν ὄρφανίαν ἄλλα μὲν ἔχουσαν κακὰ, πατρὸς ὅτι τὸ γένος ἀποδαῖμον ἀνδρῶν καὶ ἀγαθῶν ἦν πολλῶν, ὅσῳ ἐμποδῶν οὐσαν ἄλλως ὅτι τοῖς φαύλοις αἰτιῶν καὶ ψεύγειν παρέχουσαν αὐτῶν ὡς ἀμελεία ἀγαθῶν ἔργων. ὁ δὲ αὐτὸς αἰὲρ ἐμῶν τήρησε καὶ τοῖς τῆ φύσιν ἠγροῦ μῆτρους, εἰς ἕσασιν ἡλικίαν καὶ ἀγαθῆν παιδείαν ἐνδείκνυται, πολλὰ τοῖς χρηστοῖς ὁμοῦ φαύλα σωμαποτικῆν, ὡς περὶ θυμῶν χόρον ἐν γεωργίᾳ τεραπειῶν μὴ τυχεύσαν. ὁ γὰρ ἰσχυρὸν αὐτὸν πατρὸς ἀποδοῦναι τῆς γνῶμης καὶ καρτερίαν, ὁρμας τε μεγάλας καὶ τελεσιργίαν τῶν καλῶν ἐξέφερε. ἴμοις τε αὐτὸν πάλιν χρωμῆτος ἀκράτους καὶ φιλοεικίας ἀτρέστοις, οὐ γὰρ ἴδιον οὐδὲ δῆμιον ἀνθρώποις σιωπεῖναι παρῆχεν, ἀλλὰ τῶν ἐν ἡδοναῖς καὶ πόνοις καὶ ἕως χρημάτων ἀπάθηται αὐτὸν θαυμάζοντες, καὶ ὀνομάζοντες ἐγκρατεῖαν καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ἐν ταῖς πολιτικαῖς αὐτὸν πάλιν ὁμιλίαις ὡς ἐπαρῆν καὶ ἀγαθὸν καὶ ὀλιγαρχικῶν ἐδουλεύον. ὅσῳ γὰρ ἄλλο μούσῳ δῆμιον εἰς ἀπολαύσειν ἀνδραποῖ τοσοῦτον ὅσον ἐξ ἡμερῶν τῶν φύσιν, ἕως λόγου καὶ παιδείας, τὰ λόγῳ δὲ ἀμείνω ὁ μίτριον, καὶ ὁ ἀγαθὸν ἀποβαλῶσαν. ὅλως μὲν οὖν ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἡ Ρώμη μάλιστα τῆς ἀρετῆς ὁ παρῆται πολέμου καὶ στρατιωτικῆς ἐκύδαμε παρῆται, καὶ ἐμῶν τήρητο τῶν ἀρετῶν ἕως αὐτῶν ἐν ταῖς ἀνδρείαις ὀνομασθῆναι παρῆται ἀγαθῶν, καὶ τῶν τῶν ἡλικίαν ὀνομασθῆναι ὑπάρχον, ὡς ἀνδρείαν ἰδία κηλοῦσαν. ὁ δὲ Μάρκιος ἐτέρων μᾶλλον ἐμπαθῆς γεροντῶν παρῆται τοῖς πολέμοις ἀγῶνας, ὅσῳ ἐκ παιδῶν τῶν ὄπλα ἀγαθῶν εἶχε καὶ τῆ βπικτήτων ὅσῳ ἐργῶν οἰόμενος ἐν τοῖς μὴ ὁ σύμφυτον ὄπλον καὶ συγγενῆς ἐξηρημῶν ἐργῶν καὶ παρεσκευασμένον, οὕτως ἠσκησε ὁ σῶμα παρῆται ἀπασαν ἰδέαι μάχης, ὡς καὶ τῶν ἐλαφῶν εἶναι, καὶ βάρος ἔχειν ἐν λαβαῖς καὶ ἀπαλάγῃς πολέμου δυσκείατον. οἱ γὰρ εἶναι ἔργοντες βίβητας αὐτὸν καὶ ἀρετῆς παρῆται αὐτὸν, ἐν οἷς εἰλείποντο, τῶν τῶν σῶματος ἠπιδντο ῥώμῳ ἀτρέπτον οὐσαν, καὶ παρῆται μηδὲνα πόνον ἀπαρῆται εἶναι. ἐστὶν ἕως αὐτῶν στρατείας ἐπὶ μείρεσιον ὡν, ὅτε Ταρκύνιος ὁ βασιλεύσας ἡ Ρώμης, εἶτα ἐκπέσοντι μὲν πολλὰς μάχας καὶ ἠτίας, ὡς περὶ ἕως αὐτῶν κῦβον ἀφίεντι, πλῆθος μὲν Λατίνων, πολλοὶ ὅτι καὶ ἄλλων Ἰταλιῶν τῶν σιωεστῶν, καὶ συγκατήρη βπὶ τῶν Ρώμῳ, ὅτι ἐκείνοι χρεῖζόμενοι μᾶλλον, ἢ φόβος τῶν Ρωμαίων αὐξόμενος καὶ φθὶον καταβάλλοντες. ἐν ταῦτη τῇ μάχῃ πολλὰς ἕως ἐπὶ ἀμφοτέρω λαμβανέση Μάρκιος ἀγωνίζομενος βίβητας ἐν ὄψῃ ὁ δικτάτωρ, ἀνδρῶν Ρωμαίων πεσοντα πλησίον ἰδῶν, ἐκ ἡμέλησεν, ἀλλ' ἔση παρῆται αὐτῶν, καὶ τῶν βπιφερόμενοι τῶν πολέμοις ἀμειώμενος ἀπέκτεινε. ὡς οὖν ἐκείνησιν ὁ στρατηγός, ἐν παρῆταις ἐκείνῳ ἐπεφάμενος δρυὸς γεφαίον. τῶν γὰρ ὁ νόμος τῶν πολιτῶν ἕως ἀπασαν τῶν γέφανον ἀποδέδωκεν εἴτε δὴ μάλιστα πημῆσας δι' Ἀρχάδας τῶν δρυῶν, βαλανηφάγους ἕως ὅτε χροσμῶ παρῆται ἀγαθῶν, εἴτε ὡς παρῆται καὶ πόρταχὸν δρυὸς οὐσαν διποεῖαι στρατομῶν, εἴτε Διὸς πολιέως ἱερῶν ὄψῃ τὸν τῆς δρυὸς γεφαίον, οἰόμενος βπὶ σωτηρία πολλῇ τῶν δίδωσαι παρῆται. ἐστὶ δὲ ἡ δρυὸς τῶν μὲν ἀγρίων, κελликаρπώτων, τῶν δὲ πησῶν ἰσχυρῶν. ἡ δὲ καὶ σπῆρον ἀπὸ αὐτῆς, ἢ βάλανος, καὶ ποτῶν, ὁ μελίπων. ὅσον δὲ παρῆται τῶν νεμομένων τε καὶ παρῆται, ὅσῳ ὄργον φέρουσαι τῶν ἰζόν.

A Postea illo suo fore sanxerūt lege, nequis eum magistratum bis caperet. At C. Marcius, de quo hic agimus, sub matre eductus vidua, patre orbus, solitudinem, docuit, et si aliis sit obnoxia in eodem, ad virtutem tamen & claritatem obtinendam nihil esse impedimento, quae alioquin occasionem praebet improbis ipsam culpandi & infectandi, velut incuria ipsos labefaciat. Idem hic testimonium perhibet illis qui naturam arbitrantur, si generosa sit & bona, deficiatur autem institutione, sicut fecundum agrum, qui cultus non sit, multa simul cum virtutibus vitia edere, quando quidem robur & firmitas ad omnia eius mentis magnos extulit & valentes ad virtutē impulsus. Contra indulgens impotentibus iri, inflexibiliq; perueiciae, consuetudinem cum hominibus eius praebuit neq; facilem neq; comem. Sed qui eius aduersus voluptates, labores, & pecuniam immotū animum extollebant, nominabantq; eam continentiam, iustitiam, & fortitudinem: è diuerso in congressibus ciuilibus abhorrebant, vt à graui, tristi, & imperioso. Nullum enim ex musarum placiditate ferunt mortales maiorem fructum, quam quod ingenium doctrina & institutione molliat, vt amplectatur per doctrinā mediocritatem, & quod est immodicum deponat. Omnino habebat illis quidem tempestatibus Roma praeteris virtutib; artes bellicas & militares in honore. Quod confirmatur ex eo quod virtutē illi ab vno fortitudinis nomine deducunt: & quum eo peculiari vocabulo fortitudinē nuncupent, communis sit tamen generis appellatio. At Marcius, ad certamina bellica supra alios pronus, mox à puero arma tractauit. Nec vero esse vsquā vsui cōsensus accersita arma his, natia & genitiua qui non habent expedita atq; instructa: ita corpus ad omnis generis pugna parauit, vt ad cursum agilis esset, & pondus haberet inprehendendo lucisq; bellicis difficile extricatu. Qui igitur concertationē cū eo de magnanimitate & virtute habebat, vbi succumberent, corporis eius causabantur inflexibile robur, & nullo fatiscens labore. Prima stipendia fecit admodū adolescēs, quo tempore Tarquinio, qui regnauerat Romae, deinde fuit expulsus, multis praeliis pfligato, & nouissima iacienti aleam, plerumq; nomen Latinū, plurimi et alii Itali socia arma iunxerant, & Romā moliebantur reducere: non tam quod studerent illi quam vt populi Romani incrementa, quae suspecta habebant & inuisa, detraherent. In hac pugna, quae saepius in vtramq; partem variauit, Marcius strenue dimicans, in conspectu dictatoris militem Romanum, qui prope eum fufus humi erat, non deseruit, sed protexit, inferentēque se repulit & interfecit hostem. Itaq; victoria dux potitus, illum inter primos corona quercina donauit. Haec enim ei qui seruauit ciuem de more datur: siue quercū potissimū in honore habuerint causa Arcadum, qui glandiuori sunt ab oraculo appellati, siue quod facilis vbiq; sit ducibus huius copia arboris, siue sacra Ioui vrbium praesidi coronā quercicam tite dari seruato ciue censuerint. Est autem ferarum arborū quercus fertilissima, & vrbianarum robustissima. Erat quoq; ex ea cibus glās, & potus melitium. In opsonium etiam pleraque feras & aues praebat, ad capturam ferens viscus.

Fama tenet visos in illa pugna Castorem & Pol-
 lucem, atq; mox à prælio manantibus sudore equis
 conspectos in foro nuntios victoriæ, quo loco pro-
 pter fontem ædes eorum extat. Vnde diem victo-
 riæ Idus Iul. Tyndaridis consecrauerunt. Atqui iuue-
 num animos tenuiter gloriæ cupidos claritas &
 honores, si delati mature fuerunt, restinguunt, ci-
 toq; explent sitim eorum & auiditatem, solida ve-
 ro & firma pectora aluntur ornamentis, illustran-
 turq; quasi vento ad ea quæ putantur bona excita-
 ta. Non enim quasi mercedem accipiant, sed pi-
 gnus dent, deserere erubescunt gloriam suam, &
 non iisdem factis eam superare. Eo animo quum
 esset Marcius, æmulationē sibi ipse proposuit for-
 titudinis, semperq; recens contendens esse egre-
 giis factis, decora decoribus cōiunxit, & spolia cu-
 mulauit spoliis, effecitq; vt cum superioribus infe-
 quentes imperatores de honoribus & laudib. suis
 certarent, quo illos superarent. Neq; certe, quum
 sæpius pugnatum ea tempestate à Romanis sit, cō-
 pluraq; gesta bella, ex villo sine corona vel donis
 est regressus. Virtutis aliis gloria finis erat, huic glo-
 riæ matris gaudium. Nam vbi laudari ipsum illa
 audiuiisset, & donari vidisset corona, lacrymansq;
 præ lætitia esset complexa, id summo sibi honori
 felicitatiq; ducebat esse. Nempe aiunt Epaminon-
 dam quoq; præ se tulisse hunc affectum, qui, quod
 Leutricum suum ductum & palmam pater & ma-
 ter etiam tum superstites vidissent, in maxima re-
 posuit felicitate sua. Cæterum fuit in tantum ille
 beatus, quod vterq; parens sit ei gratulatus, eiusq;
 fuerit particeps lætitiæ: Marcius, matri se putans
 patris quoq; vicem beneuolentiam debere, Volu-
 mnia non satiabatur oblectanda & colenda. Vxo-
 rem instante illa & precante duxit, atq; vno in te-
 cto cū matre, natis sibi iam liberis, habitauit. Quū
 iam nomen esset eius in vrbe & opes ob virtutem
 ingentes, seditio inter senatum, qui tuebatur opu-
 lentos, exorta est & populum, qui perquam se gra-
 uiter putabat opprimi à sceleratoribus. siquidem
 mediocriter locupletes pignorationibus & auetio-
 nibus omnibus exuebant fortunis: qui profus er-
 rant inopes, eos ipsos ducebant, & corpora tene-
 bant nexa vulnerum cicatricibus oppleta & con-
 fecta, obitis pro patria expeditionibus, quarum
 subierant nouissimam contra Sabinos, quum ditif-
 simi quiq; ostendissent se lenius cum ipsis acturos,
 & ex senatus decreto sponsor consul M. Valerius
 intercessisset. Cæterum quum in eo quoq; prælio
 egregia opera militum enituisse, hostesq; cæsi es-
 sent, neq; quicquam remitterent tamen sceleratores,
 curia autem dissimularet promissorum me-
 minisse, duciq; denuo ciues & pignora capi per-
 mitteret, tumultus vero inde seditioq; occuparet
 fœda ciuitatem, neq; motus populi hostes fefellit-
 set, sed inducto exercitu fines Romanos vastarent,
 habentibusq; delectum iuuentutis consulibus ne-
 mo responderet ad nomen, tunc iterum dissonæ
 sententiæ fuerunt magistratuum. Pars subuenien-
 dum censebant pauperibus, nimiumque rigorem
 laxandum iuris. Alii contra senserunt, inter quos
 erat Marcius, non pecuniæ iacturæ tantam ra-
 tionem ducens, sed initium hoc esse procacita-
 tis & cōtumaciæ insurgentis aduersus leges, plebis:

πένησι, καὶ χαλάσαι τὸ σκώτωνον ἄγαν καὶ νόμιμον
 χρημάτων μέγιστον ἠγούμενος, ἀρχὴν δὲ καὶ πείραν ὑβρεως ὄχλου καὶ δρασύτητος ἐπαρμισαμένου τοῖς νόμοις

A ἐν ἐκείνῃ τῇ μάχῃ καὶ διὰ Διοσκόρου ἐπιφανέως λί-
 γουσι, καὶ μετὰ τὴν μάχην διὸς ὀφθαλμοῦ ἀπορροήσας ἰδρῶτι
 τοῖς ἰπποῖσι ἐν ἀγορᾷ τὴν νίκην ἐπαγγέλλοντες, οὐκ οὐκ ἔτι
 τὴν κρίνουν νεώτερος ἐστὶν αὐτοῖς ἰδρυμένος. ὅθεν καὶ τὴν ἡμέραν
 ὀπνίχιον οὖσαν, ἐν τῇ Ἰουλίᾳ μηνί, τὰς εἰδυῖας Διοσκόρου
 αἰερώμενοι νέων (ὡς εἴποιεν) ἀδρανῶν ἐπιφανεία καὶ τιμὴν τὰς
 μὲν ἐλαφρῶς φιλοτίμοις φύσει προσήατερον ἔδεικνυμε-
 νη, σθένει, καὶ ἀποτίμησιν (καὶ τὸ διψῶδες αὐτῶν καὶ
 ἀψίχρον, τὰ δὲ ἐμβροτῶν καὶ βέβαια φρονήματα αὐξοῖσιν
 αἰ τιμῆν καὶ λαμπρότητα, ὡς περὶ ὑποπιδύματος ἐχρή-
 ματα πρὸς τὸ φαινόμενον καλόν. οὐ γὰρ ὡς μισθὸν ἀπολαμ-
 βάνοντες, ἀλλ' ὡς ἐνέχρον δίδιντες, αἰσχύνοισιν τὴν δόξαν
 καταλιπεῖν, καὶ μὴ τοῖς αὐτοῖς ἐργασίαις ὑπερβαλέσθαι. τὸ το
 παθῶν καὶ ὁ Μάρκιος, αὐτὸς αὐτῶν ζῆλον ἀδραγαθίας παρέ-
 σκε, καμνός τε αἰεὶ βουλόμενος εἶναι τὰς ἀξέσπον, ἀριστείας
 ἀριστείας σιωπῶντε, καὶ λαφύρα λαφύροις ἐπέφερε, καὶ τοῖς
 παρτέροις αἰεὶ τοῖς ὑτέροις ἠγεμόνας εἶχε παρὶ τῆς ἐκείνου
 τιμῆς εἰζόντας, καὶ μὲν τυεῖας ὑπερβαλέσθαι. πολλὰν γέτοι
 τότε Ρωμαίοις ἀγώνων καὶ πολέμων ἡρωϊκῶν, ὅς ἐσθλὸς ἀ-
 ρεφαίωτος ἦλθεν οὐδ' ἀγέρας. ἡ δὲ τῶν μὲν ἄλλοις ἡ δόξα,
 C τῆς ἀρετῆς τέλος, ἐκείνῳ δὲ τῆς δόξης, ἡ τῆς μῆτρὸς ἀφρο-
 σιότης. ὁ γὰρ ἐκείνῳ ἐπαίνου μόνον ἀκούσας, καὶ τε φαινομένον
 ἰδεῖν, καὶ ὑπερβαλεῖν δακρύουσαν ὑφ' ἡδονῆς, ἐπιμοτατοῖ
 τὸν ἐνόμιζε ποιεῖν καὶ μακαριώτατον. τὸ το δὲ ἀμέλει καὶ τὸν
 Ἐπαμινώνδαν φασὶν ἐξομολογήσασθαι τὸ πάθος, διτυχίας
 ποιούμενον αὐτῷ μεγίστην, ὅτι τὴν ἐν Λακείῳ στρατηγίαν
 αὐτῷ καὶ νίκην ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἐπιζῶντες ἐπέιδον. ἀλλ'
 ἐκείνους μὲν ἀμφοτέρων ἀπέλαυσε τῶν γυνέων, συνιδουμένων
 καὶ συνιδουμένων. Μάρκιος δὲ τῇ μητρὶ καὶ τῷ πατρὶ ὀφεί-
 λει χάριτας οἰόμενος, ὅσα ἐνεπίμπλατο τὴν Οὐλεμνίαν
 D ἀφραίνων καὶ πικρῶν. ἀλλὰ καὶ γυναικα βουλομένη καὶ
 δεομένη ἐγγίαι, καὶ τὴν οἰκίαν ὤκει, ἡρωϊκῶν παίδων, ὁ-
 μοῦ μὲν τῆς μῆτρὸς. ἡ δὲ καὶ δόξαν αὐτῆ καὶ διδάμειν ἀ-
 πό τῆς ἀρετῆς ἐν τῇ πόλει μεγάλῳ ἔχρητος, ἡ βελή τοῖς
 πλοιοῖσι ἀμύουσα πρὸς τὸν δῆμον ἐσασίασε, πολλὰ καὶ
 δευὰ πάθειν ὑπὸ τῶν δανειῶν δοκῶντα. τοῖς μὲν γὰρ κεκτη-
 μένοις μέτεια, πόντων ἀφρησῶν τῶν οἴτων, ἐνιχυραμοῖς
 καὶ πρᾶσσι. τοῖς δὲ πάλυτελῶς ἀπύροις, αὐτοῖς ἀπῆγον, καὶ
 τα σώματα κατέργουσαν αὐτῶν, ὡτελῶς ἐχούσα τερωμέ-
 νων πολλὰς καὶ πεπονηστῶν ἐν ταῖς ὑπὸ τῆς πατρειδὸς
 E στρατείαις, ὡν τὴν τελευταίαν ἐδέξαντο πρὸς Σαβίνοις. τὸ τε
 πλοιοσωπῶτων ἐπαγγελλομένων μετελάσειν, καὶ τῆς βου-
 λῆς τὸ ἀρχόντα Μάρκον Οὐλεμνίαν ἐγγυήσασθαι ψιφισα-
 μένης. ἐπεὶ δὲ ἐκείνῳ ἀγωνισαμένοις τὴν μάχην παρὸ
 μὲν καὶ κρατήσασιν τῶν πολεμίων, ὅθεν ἐγένετο πρὸς τῶν
 δανειῶν ὀπτικῆς, οὐδὲ ἡ βουλή πρᾶσσειετο μεμῆ-
 σθαι τῶν ὀμολογημένων, ἀλλ' ἀγροῦσι πάλιν παρὲν ὄρα
 καὶ ῥύσια ἰσομήτους. ἰσοῦροι δὲ καὶ συστάσεις ἦσαν ἐν τῇ πό-
 λει ποικεαί. καὶ τοῖς πολυμοῖς ὅσα ἔλαθε παραχρῶδες ἐ-
 χρον ὁ δῆμος, ἀλλ' ἐμβαλόντες ἐπυρπόλουν τὴν χά-
 F ρα. τῶν δὲ ἀρχόντων εἰς τὰ ὄπλα τοῖς ἐν ἡλικίᾳ κα-
 λουῶτων, ὅσοις ὑπῆρχον· οὕτω δέσπονται αἰ γὰρ μὲν
 πάλιν τῶν ἐν τέλει· καὶ πτες μὲν ὄνοντο δεῖν ὑφίεσθαι τοῖς
 ἐνοῖοι δὲ ἀντέτεινον, ὡν ἡ καὶ Μάρκιος· οὐ δὲ τῶν
 ἔνοιοι δὲ ἀντέτεινον, ὡν ἡ καὶ Μάρκιος· οὐ δὲ τῶν

εί σαφροδοσι, παύειν κ̄ σβενύειν παρεκελεύοντο. στωιούσης δὲ π̄ τούτων πολλὰ κ̄ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τῆς βελῆς, κ̄ μηδὲν τέλος ἐκφερούσης, συσάντες οἱ πένητες ἄφω, κ̄ π̄ ἀκαλέσαντες ἀλλήλους, ἀπέλιπον τ̄ πόλιν κ̄ καταλαβόντες ὄρεσ ὁ νῦν ἰερόν κ̄ λέγεται, π̄ τὸν Ἀνίηνα ποταμὸν ἐκατέζοντο, π̄σπίνοντες μὲν εὐδὲν βίαιον εὐδὲ σασιαστικόν, ἐκπεπρωμέναι ὅ τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν πλοισίων πάλαι βωδίντες, ἀέρε ὅ κ̄ ὑδωρ κ̄ τὸπον ἐνταφύωαι π̄ρυταρδ̄ τῶν Ἰταλίων ἀδῶς παρέξιν, ὧν πλεον εὐδὲν οἰκοδοσι τ̄ Ρώμῳ ὑπάρχιν ἀδῶς, ἀλλ̄ ἢ π̄ρώσκε- αὖ κ̄ ἀποθνήσκιν ὑπ̄ τ̄ πλοισίων στρατομορῶσι. ταῦτ̄ ἔδεισεν ἡ βελή, κ̄ τοῖς ὅπτεικεῖς μάλισα κ̄ δημοτικῶς τῶν π̄ρεσβυτέρων ἐξ ἀπέσφλε. π̄ρεσγῆρει ὅ Μεινῖος Ἀρχίπ- πας κ̄ πολλὰ μὲν τῶ δῆμου δεομῶς, πολλὰ δὲ ὑπ̄ τῆς βουλῆς παρρησιαζόμενος, τελυτῶνι τῶ λόγῳ π̄επλήθεν εἰς γῆμα μύθου ἐλαμνημονόμορῶν. ἔφη γὼ τῶ ἀνδρῶν τῶ μέλη π̄ρῶτα π̄εσ τῶν γαστέρα σασιάσαι, κ̄ κ̄τηγῆρῆν αὐτῆς, ὡς μόνης ἄρῶν κ̄ ἀσυμβόλῃ κ̄ ἀεζομῶς ἐν τῶ σώματι, τῶν δὲ ἄλλων εἰς τῶ ἐκείνης ὀρέξεισ πόνοισ τε με- γάλουσ κ̄ λειτουργίας ὑπομόνων. τῶν δὲ γαστέρα τῆς βηθείας αὐτῶν κ̄ ἀκατῶν, ἀγροοῦτων ὅτι τῶν ἔργων ὑπο- λαμβάνει μὲν εἰς ἑαυτῶ ἀπασιν, δῦναπέμπει δὲ αὐτῆς ἔξ αὐτῆς κ̄ ἀξινέμει τοῖς ἄλλοισ. "Οὕτως οἶν (ἔφη) κ̄ τῆς συγκλήτου λόγος ἐστίν, ὧ πολίται, π̄εσ ὑμας. τὰ γὼ ἐκεί- " τυγχάνοντα τῆς π̄ροσηκῶσης οἰκονομίας βελδύματα κ̄ π̄εσάγματα π̄ασιν ὑμῖν ὅπι φέρε κ̄ ἀξινέμει ὅ χρησίμον κ̄ ὧ φέλιμον. ἐκ τούτου διηλλάγησαν, ἀιτησάμενοι π̄εσ τῆς βελῆς, κ̄ τυχόντες, ἀδρας ἀβήσασαι πέντε π̄εσάτῃ τῶν δεομῶν βοηθείας, τῶν νῦν δημῶν κ̄ κ̄λυμῶν. εἰ- λοντο ὅ π̄εσ τοῖς, οἷς ἐχρησάντο κ̄ τῆς ἀποσάσεως ἡγεμόσι, τοῖς π̄εσ Βροδῶν Ἰούνιον κ̄ Σικίνιον Βέλλετον. ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις εἰς ἐν ἦλθεν, ἀδῶς ἐν τοῖς ὅπλοισ ἦσαν οἱ πολλί, κ̄ παρείρην αὐτοῖς τοῖς ἀρχοισ χρεῖσασαι π̄εσ ὅμοις ὅπι τὸν πόλεμον. ὁ δὲ Μάρκιος, οὔτ̄ αὐτὸς ἡδὲ δεομῶς οἷς ὁ δῆμος ἴ- χρει, ἐνδούσης τῆς ἀριστοκρατίας, κ̄ τῶν ἄλλων πατει- κίων πολλοῖς ὄραν ὅ αὐτὸ πεποιθῶς, ὅμοις παρεκάλει μὴ ἀπολείπεσασαι τῶν δημοτικῶν ἐν τοῖς π̄εσ τῆς πατειδῶς ἀ- γῶσιν, ἀλλὰ τῆ ἀρετῆ μάλλον ἢ τῆ δυνάμει φαίνεσ ἀξ- φέρεσασ αὐτῶ. ἐν ὅ τῶ Οὐλοσύσκων ἔδνει π̄εσ οἷς ἐπο- λέμειν, ἡ Κορολαίων πόλις ἀξίωμα μέγισον εἶχε. ταῦτῶ οἶν τῶ ὑπάτου Κομῖος π̄εσ στρατοπεδύσαντος, οἱ λοιποὶ Οὐλοσύσχοι δέισαντες, ὅπι τοῖς Ρωμαῖοισ στωεβοήθου π̄ρυταρδ̄, ὡς π̄εσ τῆ πόλει ποιησόμενοι μάχῳ, κ̄ δι- χῶθεν ὅπι χειρήσιντες ἀδῶς. ἐπεὶ δὲ ὁ Κομῖος διελὼν τῶ δυνάμειν, αὐτὸς μὲν ἀπῆντα τοῖς ἔξωθεν ὅπι οἶσι τῶ Οὐ- λούσκων, Λάρκιον ὅ Τίτον, ἀνδρα Ρωμαῖον ἐν τοῖς ἀρίστοισ, ὅπι τῆς πολιορκίας ἀπέλιπε, κ̄ καταφρονήσαντες οἱ Κορο- λάιοι τ̄ παρῶντων, ὑπέξῆλθον, κ̄ π̄εσ μαχόμενοι ὅ π̄εσ τῶν, ἐκράπειν, κ̄ κ̄τεδῶκον εἰς τ̄ χῆρα κ̄ τοῖς Ρωμαῖοισ. ἔστα δὲ Μάρκιος ἐκδραμῶν στω ὀλίγοισ, κ̄ κ̄ταβαλὼν τοῖς π̄εσ μίξασασ αὐτῶ μάλισα, τοῖς δὲ ἄλλοισ σῆσασ ὅπι φερε- μένοισ, ἀιεκαλῶ μετὰ βῆσ τοῖς Ρωμαῖοισ, κ̄ γὼ ἔω (ὡς π̄εσ ἡξίου τ̄ στραπῶ τῶ Ὀκάτων) οὐ χρεῖ κ̄ π̄ληγῆ μόνον, ἀλλὰ κ̄ τῶ φωνῆς κ̄ ὅπι π̄εσ ὅπου φοβερός ἐντυχεῖν πολεμῶ, κ̄ δυσυπόστατος. ἀδρεζομῶν ὅ πολλῶν κ̄ στωισαμῶν π̄εσ αὐτὸν, ἀπεχῶρεσι οἱ πολέμοισ δει- σαντες. ὁ δὲ ὅτε ἡγάπησεν, ἀλλ̄ ἐπηκλυσθη, κ̄ στωήλασιν ἡδὲ π̄εσ ἔσπιδῶ φβῶσασ, ἀξῶ τῶν π̄υλῶν. ἔκφδ

A id, si saperent, vt opprimerent & extinguere-
 hortatus est. Senatu his de rebus crebro paucis die-
 bus habito, nec quicquam expediente, plebs re-
 pente conspiras, ac sese mutuo cohortata, excessit
 vrbe, & in montem, qui nunc Sacer appellatur,
 trans Anienem amnem secessit. Quieti sine vlla
 violentia, tantum vrbe se iamdudum fremebant
 pulfos, aera, aquam, locum suppeditaturam vbiq;
 ad sepulturam Italiam, quibus nihilo amplius sint
 colentes Romam habituri, quam vt pro diuitibus
 militantes, vulneribus concidantur & vitam pro-
 fundant. Id timentes patres, ex maiorib. natu mo-
 deratissimum queng; & maxime popularem mi-
 serunt ad plebem. Princeps legationis fuit Mene-
 nius Agrippa. Hic partim obsecrans, partim sena-
 tum defendens, in extrema oratione ad figuram
 peruulgatam fabulæ delapsus est. Nam omnes
 hominis partes coniurasse ait contra ventrē, que-
 stas solum ignauum in homine & immunem qui-
 escere, omniaq; illius quæri auiditati ingenti suo
 labore & ministerio: ventrem vero stultitiam earū
 derisisse, ignorantium recipere quidem alimentū
 intra se omne, sed reddere id ex se, & distribuere in
 alias. Eadem (inquit) ratio, Quirites, patrum, est vo-
 biscum: nam recte atque ordine deliberata apud
 eos consilia cœptaque omnibus vobis adferunt &
 dispartunt vtilitatem atq; fructum. In concordia
 am deinde concessum est, postulaueruntq; a sena-
 tu & obtinuerunt vt quinq; viri crearentur, qui-
 bus auxilii latio esset, qui nunc tribuni plebis vo-
 cantur. Primos creauerunt, quos seditionis auto-
 res habuerant, Iunium Brutum & Sicinium Vel-
 lutum. Ciuitate reconciliata, plebs confestim ar-
 ma cepit, & obnixè imperata ad bellum fecit. C.
 Marcius, quamquam nec ipse populi viribus, elan-
 guescente principum potentia, lætus fuit, pariterq;
 nobilitatem plerāq; vidit animatam, incitauit eam
 tamen ne concederent in defendenda patria po-
 pularibus, sed incumberet, vt cognosceretur vir-
 tute potius ipsam quam opibus antecellere. Porro
 Volscorum gentis, quibuscum gerebant bellum,
 caput Corioli erant. Quam urbem quum obside-
 ret consul Cominius, reliqui Volsci trepidantes,
 omnibus collectis viribus in conspectu oppidi sta-
 tuerunt cum Romanis configere, atq; duabus ex
 partibus eos adoriri. Aduersus id Cominius bipar-
 tito exercitu, extra inuadentibus, Volscis ipte oc-
 currit, & Titum Lartium, virum inter Romanos
 præstantissimum, reliquit ad obsidionem con-
 tinuandam. Ibi contempto Corioli castro-
 rum præsidio, eruptionem facere, inuadentesq;
 Romanos primo superiores fuerunt, eosque in-
 tra vallum vsque insequabantur. Hic Marcius
 cum modica manu procurrat, cæsisque qui se pri-
 mi obtulerunt, atque aliorum retuso impetu,
 Romanos alta voce ad repetendam pugnam vo-
 cavit. Erat enim qualem esse Cato voluit militem,
 non manu tantum & gladio, verum & vocis con-
 tentione & obtutu vultus terribilis aspicienti ho-
 sti atque intolerabilis. Concurrentibus multis, &
 se ad illum aggregantibus, receperunt se pauidi ho-
 stes. Neq; hætenus fuit contentus, sed tergis inhe-
 sit eorum, & effuse fugientes vsq; ad portam egit.

Ibi Rom
 stem. qu
 neque, v
 plenam
 ret, subit
 hortatu
 vocifera
 gentibu
 ctarent
 tu, qu
 quifq;
 obijce
 uerit, q
 dios loc
 incredul
 citate, q
 omnibus
 imas vti
 arma abic
 to induc
 oppido ca
 & diripie
 mat rem
 eo sint ci
 dimicent
 prædz
 pauci pa
 trahem
 crebro ex
 sca, creb
 tempore
 uibus & p
 in acie ita
 essent &
 tu facere
 nuncupare
 eius, quum
 te oppre
 quam
 xidæ
 compic
 ipsum
 iudicia
 de præli
 Comini
 bellum
 abiat
 dicitur
 vltim
 Marci
 vno
 eius
 volam
 qui in
 cecidit
 quum
 fulmin
 horum.
 m
 da imp
 quoniam
 uenit
 p
 dicitur

είτε μάλλον ἐκβαπφιοῦντες ἑαυτοὺς τὰ χήματα πρὸς
 πλὴν δέσπον, εἴτε δεικνύτες, οἷς ἦσαν ὠτειλαί, παρὰ τὴν
 Σύμβολα τῆς ἀνδρείας. οὐ γὰρ ὑποψία δῆμου, ἀφαιρέσει
 ἀργυρίου καὶ δεκάσμων, ἀλλ' ὥστε εὐόλοντο παρθένα καὶ ἀχι-
 τωνα τοῖς πολίταις τὸ δέσμιον αὐτῶν. ὅτε δ' ἔμεινεν πολὺ
 χρόνον ὠνὴ καὶ παρὰ τὸ ἐπισηλθεῖν, καὶ σωματικῶς ἐκ-
 κλησιαστικῶς ψήφοις ἀργυρίου. ἐκ δ' οὗτου καὶ δικαστῶν
 διγυροῦ καὶ στρατιπέδων ἡ δωροδοκία ἐπέστησεν εἰς μοναρχί-
 ας τὴν πόλιν, ἔξαιδραποδισαμένη τὰ ὄπλα τοῖς χήμα-
 σιν. οὐ γὰρ κακῶς εἴκεν εἰπὴν ὁ εἰπὼν ὅτι παρὰ τὸ κατέλυ-
 σε τὸ δῆμον, ὁ παρὰ τὸ ἐστίασας καὶ δεκάσας. φαίνεται δ' ἡ κρύ-
 φα καὶ κτ' μικρὸν ὑπορρέον, ὅτι δὴ τὸ ἐκδηλον ἐν Ρώμῃ
 γινέσθαι τὸ κακόν. οὐ γὰρ ἴσμεν ὅστις ἦ ὁ δεκάσας παρὰ
 τὸν ἐκ Ρώμῃ δῆμον ἢ δικαστήριον. Ἀδελφὸς δ' ἄλλοτε
 παρὰ τὸ ἀργυρίου δοῦναι δικαστῶν ἄνυτος ὁ Ἀθηναῖος,
 παρὰ τὸ δόξας πύλου κρινόμενος ἐν τοῖς Πελοποννησια-
 κῶν ἡδὴ τελευτῶσαν, ὅτι ἴκαθ' ἔχουσι ἐπὶ ἧρος καὶ ἀκή-
 ρατον ἐν Ρώμῃ τὴν ἀρετὴν κατέχευε. ἀλλὰ τὸ γὰρ Μαρτίου
 πολλὰς ὑποφαινοῦσας ὠφελείας ἀπὸ πολλῶν ἀγώνων ἐν οἷς
 ἐπαρτήσθαι ἐπὶ τὰς δεκάς ἐτι σωματικῶς στρατιώτης, ἐδυ-
 σωποιῶτο τὴν ἀρετὴν, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδουσαν ὡς ἐκεί-
 νοι ἀποδείξοντες. ἐπεὶ δ' τῆς ἡμέρας ἐν ἣ τὴν ψῆφον ἐδὲ
 φέρειν ἐστάσας, ὁ Μάρκιος εἰς ἀρετὴν ἐπέδρα, ὅσοι
 ὑπὸ τῆς βουλῆς παρὰ τὸν πόλεμον, καὶ πόλιτες οἱ πατε-
 ρικοὶ παρὰ αὐτὸν ἐχέοντο φανεροί, παρὰ τὸ μηδὲν οὕτω μηδέ-
 ποτε ἀπουδάσαντες, ἔξέπεσον αὐτοῖς οἱ πολλοὶ τῆς παρὰ αὐ-
 τὸν δόξας, εἰς τὸ νεμεσῶν καὶ φθορῶν ὑποφαινομένοι. παρὰ τὸ
 δ' ὅτι παρὰ τὴν πύλου καὶ δόξας, εἰ γάρ οἱ τὸ ἀρετῆς κύριος αἶψα ἀρι-
 στοκρατικῶς καὶ ἰσοδοῦτον ἔχων ἐν τοῖς πατερικοῖς ἀξιώμασι, μὴ
 πρὸ τῶν πατρῴων ἀφέλοιτο τὸ δῆμον τὸ ἐλευθερίαν. οὕτω δ' ἡ φρο-
 νήσαντες, ἀπεψήφισαν τὸ Μάρκιον. ὡς δ' αἰσθησάμενοι
 ἔτεροι, βαρύνοντες μὴ ἰστέκεν ἡ βουλή, δόξαντα παρὰ τὸν πηλα-
 κίδαται μάλλον ἑαυτῶν ἢ τὸν Μάρκιον αὐτοῖς δ' ἐκείνος οὐ
 μετρίως ἔχων οὐδ' ὀπίσθως παρὰ τὸ συμβεβηκός, αἶψα δ' ἡ
 πλῆθυσ τὰ θυμῶν καὶ φιλοεὶκα μέρη τῆς ψυχῆς, ὡς ἔχον-
 τι μέγιστος καὶ φρόνημα, κεχρημένος, ὅτι ἐμβελῆς καὶ τὸ
 παρὰ τὸν, οὐδ' ὅτι πλῆθυσ ἀρετῆς πολιτικῆς μέτεστι, ἐκκεραμίζον
 ὅτι ἔχων ὑπολόγου καὶ παιδείας. ὅσοι τὴν ἐρημία ζῶντο-
 χον (ὡς Πλάτων ἐλεγε) αὐθαδέϊα· εἰδὼς δ' ὅτι δὲ μάλιστα
 ἀφαιρέσει ὀπίσθως, παρὰ τὸν κακῶς καὶ ἀνδρα-
 ποῖς ἰμυλῶν, καὶ γινέσθαι τῆς πολλὰ γινώσκοντες ὑπὸ ἐπίων
 ἀνδραγαθίας ἐραστῶν· ἀλλ' ἀπλοῦς πρὸς αἰεὶ καὶ ἀπηνής, καὶ
 ὀνικῶν καὶ κρατῆν ἀπὸ τῶν, πόλιτος ἀνδρείας ἐργονήζουμέ-
 νιος, ὅτι ἀσθενείας καὶ μαλακίας ἐν τῷ ποιοῦτος καὶ πε-
 πονήτος μάλιστα τῆς ψυχῆς, ὡς παρὰ οἴδημα τὸν θυμὸν αἰα-
 διδούσης, ἀπὸ τῆς ἀρετῆς μεσὸς ὦν, καὶ πικρίας παρὰ τὸ δῆ-
 μον. οἱ δ' ἐν ἡλικίᾳ τῶν πατερικών ὅτι παρὰ τὸν ἐν τῇ πό-
 λι μάλιστα γαυροῦμενος ἀγνοία καὶ ἀνοῦν, αἰεὶ τι γαυ-
 μεστῶς ἐσπουδαίεσσαι παρὰ τὸ ἀνδρα, καὶ πότε παρὰ τὸν ἐμ-
 νοῖ καὶ παρὰ τὸν ὅτι ἐπὶ ἀγαθῶν, τὸ θυμὸν ἔξερπίττει αὐτῶν,
 τὰ σωματικὰ καὶ σωματικῶν. ἰὼ γὰρ ἡ γὰρ αἰεὶ καὶ δι-
 δασκαλὸς ἀνδρείας τῶν παλαιῶν ἐν ταῖς στρατείαις, καὶ ἔπ-
 λον ἀρετῆς ἀπὸ φθορίου παρὰ τὸν ἀλλήλους γαυροῦσαι τοῖς κα-
 πορῶν τῶν. ἐν οὗτω δ' οἶτος ἦκεν εἰς Ρώμην, πόλις μὲν ὠν-
 τὸς ἐξ Ἰταλίας, ὅτι ἐλάττω δ' ὀνητὸς ἐκ Συρακουσῶν,

siue quo magis ea specie summitterent se ad peti-
 tionem, siue quod subijcerent oculis, qui cicatrices
 habebant, perspicuas virtutis notas. Neque enim
 ex populi suspitione largitionis & ambitus dis-
 cinctum volebant & sine tunica ad comitia pro-
 gredi candidatum. Sed enim & multis post secu-
 lis nundinatio & redemptio subijt, interuenitque
 comitialibus suffragijs pecunia. Hinc iudicia &
 castra licitationibus constuprata, & armis argen-
 to expugnatis, respublica in dominatū vertit. Nā
 scitē profectō ille quicunque tandem dixit, *Euer-
 sum populum ab isto primo qui primus epulis & largitio-
 nibus eum deliniuit.* Caterum videtur occulte hæc
 pestis & sensim obrepisse, non ilico erupisse in
 lucem Romæ: neque enim constat qui Romæ
 populum vel iudicium princeps pecunia rede-
 merit. Athenis verò memorant Anytum Anthe-
 mionis pretio deliniuisse principem iudices,
 proditi Pyliæus belli Peloponnesiaci exitu: quo
 tempore aureum adhuc seculum & sincerum
 Romanum forum tenebat. Potrò quum Marti-
 us multas ostenderet cicatrices in multis acceptas
 prælijs, in quibus annos septendecim perpetuos
 stipendia faciens, tulerat palmam, verecundia
 eius virtutis constituerunt inter se eum creare
 consulem. Postquam verò, illucente die comitio-
 rum, Marcius in campum magno cum fastu de-
 ducente ipsum progressus est senatu, atq; nobilitas
 præ se tulit omnis nihil æquè sibi curæ fuisse,
 plebs è diverso deposita beneuolētia in illum sua,
 ad offensum delapsi sunt & inuidiam. Accessit
 huic morbo metus, ne si vir de secta optimatum &
 tantæ in nobilitate autoritatis esset cōsulatum ad-
 eptus populum libertate exueret omni. Ergo his
 ita animatis tulit Marcius repulsam. Ut renuncia-
 ti alij sunt, indigne senatus passus est, maiore con-
 tumelia se rati quàm Marcium affectos. At ille ca-
 sum neq; modicè tulit neq; leniter, quod efferue-
 scenti & præfractæ animi parti velut magnitudine
 prædita & celsitate affluisset indulgere: grauita-
 te verò & lenitate, cuius præcipue debet esse qui
 gerit remp. particeps, ex ratione & doctrina non
 condidisset illam, & ignoraret solitudini contu-
 bernalē (ut dixit Plato) peruicaciā imprimis de-
 fugiendam esse ei qui in repub. & cum hominibus
 studet versari, atque amplectendam, quæ magno-
 perè à quibusdam deridetur, tolerantiam. Quum
 esset autem vniufmodi & rigidus, vincere verò at-
 que superare omnes uicere: proius opus esse vir-
 tutis, non imbecillitatis mollicieque ex insigni
 languore & ægritudine animi quasi tumorem
 iram germinantis, plenus perturbationis & fel-
 lis in populum discessit. Iuuentus nobilitatis, quæ
 in ciuitate maximè exultabat & enitescēbat ma-
 gnitudine animi, cum semper Marcij mirificè stu-
 diofa fuerat, tum eo tempore adhærens ei & co-
 mitans parum commodè, indignando eius vi-
 cem dolendoque stimulabat iram. Erat enim
 eorum in artibus militaribus, quum in expeditio-
 nibus forent, dux & magister benignus, docens ut
 virtutis inter se æmulatione, quum præclara faci-
 nora edidissent, citra inuidiam gestirent ani-
 mo. Interea numerus magnus frumenti Romam
 per Italiam coempti aduectus est, nec minor ab
 Syraculis Gelon styranii dono. Vnde plerique
 Γέλωνος τοῦ τυραννοῦ πέρμαϊτος. ὡς τε πρὸς πλείους

neque tribunis ex integro populum concitandi
 elarent materiam. Hic Appius Claudius, qui in-
 fenissimus plebi habebatur, testificatus est ipsum
 senatum se perditum iturum, & temp. prorsus da-
 turum praecipitem, si populo ferendi de capite pa-
 triciorum suffragij permitterent arbitrium. At
 maiores natu & qui praecipue populares erant,
 non saeuum neque acerbum censebant, sed lenem
 & benignum, permessa potestate, populum fore.
 Non enim contemnti senatum, sed contemni
 arbitranti hoc iudicium honori & lenimento fu-
 turum, vt simulatq; fuerit in suffragium missus, of-
 fensam sit abiecturus. Vt ergo aduertit senatum
 Marcus hinc ipsius beneuolentia, hinc populi ti-
 more suspensum, sciscitatus ex tribunis est, quo de
 crimine postulaturi se & ad disquisitionem essent
 populi vocaturi. Qui vt responderunt regni affe-
 ctati intentaturos se crimen, idque probaturos:
 Ibi exurgens, Ipse ad concionem, inquit, ad me
 purgandum pergam, neque vllum genus notio-
 nis, neque, si conuictus fuero, supplicij recusabo.
 modò id (inquit) crimen deferatis, neque impo-
 natis senatui. Quod quum recepissent, ea lege co-
 stitutum est iudicium. Concione aduocata, hoc
 primum expresserunt, vt suffragia non centuria-
 tim sed tributim ferrentur, quo antè locupletes, il-
 lustres, & militares, inopi, seditiosæ, & deploratae
 multitudini darent praerogatiuam suffragiorum.
 Deinde omisso regni crimine, quod doceri non
 poterat, illa recoxerunt dicta, quæ pridem iecerat
 Marcus in senatu, quum annonam prohibebat
 relaxari, & adimi populo tribunos suaderet, no-
 uum insuper crimen adiecerunt, praedæ particio-
 nem, quam ex agro Antiate captam non retule-
 rat ad ærarium, sed diuiserat illis qui cum ipso mi-
 litauerant. Quo maxime dicitur percussus Mar-
 cius fuisse, siquidem fuit id ei præter expectatio-
 nem obiectum, neque paratam ex tempore ido-
 neam ad populum habebat defensionem, verum
 laudanti milites suos obstreperunt maiore nu-
 mero illi qui non militauerant. Demum tribubus
 in suffragia missis, tribus damnatorie superauerunt.
 Poena fuit damnationis perpetuum exilium. Pro-
 nuntiata sententia, qua damnatus est, nulla vnquã
 cessis hostibus tantos fecerat populo spiritus victo-
 ria, quantum tunc exultans & ouans discessit. At
 senatum merus angor mcerorq; tenuit dolentem
 & ingemiscentem, quod non omnem lapidem
 prius mouissent quam tantam contumeliam & li-
 centiam perpeffi essent populi. Neq; opus ad dis-
 crimem veste tunc vel aliis insignibus erat, sed
 statim patebat popularem esse qui gaudebat, qui
 mœstus erat, patricium. At ipse imperterritus &
 infractus Marcus, gestu & incessu, & vultu con-
 stans, in omnium perturbatione aliorum nihil
 fortuna sua motus videbatur esse, non ratione il-
 le aut animi lenitate, aut quo casum suum ferret
 modicè, sed quod esset ira oppressus & indigna-
 tione, quam plerique nesciunt ægritudinem esse.
 Quum enim velut flagrans in excandescentiam
 vertit, tunc demissionè hanc abijcit & ignauiam.
 Vnde strenuus videtur iratus, sicut febricitans ca-
 lidus, quasi subsiliente inflatoque atque intume-
 scente animo. Hanc affectionem suam Marcus
 ilicò reipfa ostendit. Domum enim profectus

τὸν τε δῆμον αὐτὸς οὐ παρέξοισιν ἐκπαράτην τοῖς δημογρά-
 ραῖς. Ἀππῖος μὲν οὖν Κλαύδιος αἰτίαν ἔχων ἐν τοῖς μάλιστα
 μισόδημος ἦν, διεμύρτυρετο, λέγων τὸ βουλευαυτοῖς ἀν-
 αρήσειν, καὶ παρῆσει, καὶ πρὸς τὰς πολιτείας, εἰ κύριον τὸ ψή-
 φον τὸ πατρικίων δέξοντο γυμνάσιον τὸ δῆμον. οἱ δὲ παρῆσει-
 τᾶται καὶ δημοδικαῖται βωβαντίον ἐξίοντο, οὐ χαλεπὸν ὁδοῦ
 βαρῶν, ἀλλὰ παρῆσει καὶ φιλαίνδεσπον ὑπὸ τῆς ἐξουσίας
 ἔσεσθαι τὸ δῆμον. οὐ γὰρ καταφεροῦσι τῆς βουλῆς, ἀλλ' οἰο-
 μῆναι καταφεροῦσθαι. ἡμῶν καὶ παρῆσει μὴ γυμνάσιον πρὸς
 κρίσιν, ὡς δ' ἄμα τὸ ψήφον λαβοῦσθαι ἀποθήσει τὸ ὄργιον.
 ὁρῶν οὖν ὁ Μάρκιος βουλομένη αὐτὸν, φέρεται τὸ δῆμον, πρὸς
 σύκλητον ἀπορομῆναι, ἠρώτησε τοὺς δημογράφους τίνα κατη-
 γρησῶσιν αὐτὸν, καὶ πρὸς τοὺς κριτησόμενον ὅτι τὸ δῆμον ἐξά-
 γουσι. εἰπὸν τῶν ἐκείνων, ὅτι τυραννίς ἐστὶ τὸ ἐκκλησια, καὶ
 τυραννίς ἀγαθὸν ἀποδείξει αὐτὸν, οὕτως ἐξαλασάς,
 αὐτὸς ἔφη παρῆσει τὸ δῆμον ἢ βαδίσσειν, ἀπολογησόμενος καὶ
 μηδὲν ἔσπον κρίσιος, μηδὲ, ἀν' ἀλλῶ, καλῶσθαι παρατεῖλαι
 μόνον ὅπως ἔφη τὸ κατηρησῆσθαι, καὶ μὴ ψάσασθαι πρὸς
 βουλίαν. ὡς δὲ ἀμολόγησαν, ὅτι βούτις ἡ κρίσις ἐγένετο. σιω-
 ἐλθὸν πρὸς τὸ δῆμον, παρῆσει μὲν οὐ κατὰ λόγους ἀλλὰ καὶ
 φυλακῆς ἐβιάσθητο γίνεσθαι τὸ ψήφον, τῶν δὲ πόρων καὶ γυ-
 εῖμῶν καὶ στρατονομῶν, τὸν ἀπορομῆναι πολυπαράνο-
 να, καὶ τὸ καλῶν φροντίσει μὴδὲν ὄχλον ὅτι παρῆσει
 τῶν ψήφοις ποιούσας. ἔπειτα πρὸς τυραννίδος ἀφέντες αἰ-
 τῆν, αἰατὸν δὲ κενὸν οὖσαν, ἐκείνων πάλιν ἐμμένοντο τῶν λό-
 γων οὐδ' ὁ Μάρκιος παρῆσει εἶπεν ἐν τῇ βουλῇ, καλίαν
 μὲν ἐπιδουλοῦσαι πρὸς ἀρετῆν, ἀφελῆσαι δὲ πρὸς δημο-
 χρίαν τῆς δῆμου κελύων. καμὸν δὲ κατηρησῆσαν αὐτὸν κα-
 τηρησῆσαι, πρὸς ἀγαθῶν τῶν λαφύρων, ἀλαβῶν ἐκ τῆς
 Ἀντιᾶ τῶν χρέων, ὅσα ἀνήνεκεν εἰς τὸ δημόσιον, ἀλλὰ δι-
 νῆμε τοὺς μὲν αὐτὸν στρατονομῶσι. ὑφ' οὗ δὲ καὶ μάλιστα
 λέγεται ἀπαπαρῆσει τὸ Μάρκιον. οὐ γὰρ παρῆσει δέ-
 κησεν, οὐδὲ ἀπόρησε παρῆσει τὸν ὄχλον ἐκ τῆς παρῆσει
 λόγων παρῆσει, ἀλλ' ἐπαγοῦσθαι τοὺς στρατονομῶσι ἐφο-
 ρῆσαν αὐτὸν πλείονες ὄντες οἱ μὴ στρατονομῶσι. τέλος δὲ
 αὐτῶν φυλακῆς τῆς ψήφου δοθείσης, αἱ καθαρευοῦσαι βῆς ἐ-
 γήνοντο. ἡ δὲ πρῆμῶν τῆς καταδίκης, αἰδῶς φυγῆ. μὲν δὲ
 πρὸς ἀναρῆσει, ὁ μὲν δῆμος ὁδοῦ ποτε νικήσας μάχη πο-
 λεμῶσι, ὁδοῦτον ἐφῆσει, ὅσον τότε φροντῶν καὶ γρηθῶς
 ἀπῆσθαι τῶν βουλίαν ἄγος ἔχε καὶ κατῆσει δέσει, μεταμελο-
 μῆναι καὶ διεφοροῦσαν ὅτι τὰ μὴ πρῆμῶν ποιῶσαι καὶ πα-
 ρῆσει, παρῆσει ἢ παρῆσει ὑβείσασθαι καὶ χρισσόμενον ἐξου-
 σία βουλή τὸ δῆμον. ὁδοῦ δὲ ἔδῆ τότε παρῆσει ἀφῆσει,
 ἐδοῦτος, ἢ παρῆσει ἑτέρων, ἀλλ' ἀφῆσει δῆλος ὅτι δη-
 μότις ὁ χῆρων, καὶ ὁ διεφορῶν, ὅτι πατρικίος. πρὸς αὐτὸς
 ὁ Μάρκιος, ἀνέκκλητος καὶ ἀπαπῆσει, καὶ χῆμα καὶ
 βαδίσασθαι καὶ παρῆσει καλῶσθαι, ἐν πᾶσι τοῖς ἀλ-
 λῶσι ἐφαίνετο πεπονησῆσαι ἀσυμπαθῆς ἑαυτῶν μόνος, οὐχ ὑ-
 πὸ λογισμοῦ καὶ παρῆσει, ὁδοῦ δὲ φέρει μετῆσει τὸ Συμ-
 βεβῆσι, ἀλλ' ἐμπαθῆς ὡν ὑπὸ ὄργης καὶ βαρυφροσύνης.
 ὁδοῦ ἀγνοῦσιν οἱ πολλοὶ λυπῆσει ὅταν γὰρ εἰς θυμὸν με-
 ταβάλλῃ κατῆσει ἐκπυρῶσει, ὁδοῦ πῆσει ἀποδοῦσθαι καὶ
 παρῆσει ἢ καὶ δοκῆσι δραστήσις ὁ θυμῶν, ὡς θερμὸς ὁ πυ-
 ρῆσει, ὅτι ἐν σφυγμῶ καὶ ἀφῆσει καὶ ὄργης ἡμῶν.
 τῆς τῆς ψυχῆς. ἐδήλωσε δὲ τοῖς ἔργῶσι αὐτῆς μὲν πρὸς ἀφῆσει τῶν ἀφῆσει τῶν Μάρκιος. εἰσελθὼν γὰρ οἴσασθαι,
 T iij

καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα μὲν κλαυθμοῦ καὶ βοῆς ὀλοφουρυμίας ἀπασάωντος, καὶ κελθούσας μετείως φέρειν ὁ Συμβεβηκός, διὸς ἀπὸν ἐβάδιζεν ἐπιτάξας πύλας. Ἐκείνη δὲ πατρικίων ὁμοῦ πειρῶτων παρπεμπόντων αὐτὸν, οὔτε τί λαβῶν, οὔτε πινὸς δεηθεὶς ἀπηλλάχθητο, τρεῖς ἢ τέσσαρας πελάγας ἔχων παρὲς αὐτὸν. ἡμέρας δὲ ὀλίγας ἐν πινυ ἀγροῖς αὐτὸς καὶ ἑαυτὸν ὑπὸ πολλῶν διενεργεῖς λογιζομῆν, οἷσις ὁ θυμὸς ὑπεβόηει, ὡς τ' οὔτ' εἰς κελὸν ἔτε Συμφέρον ἑσθὲν, ἀλλ' ἢ ὁ Ρωμαίους μετελθεῖν, ἐγίνωσκε πόλεμον πια βαριῶν καὶ ὁμοῦ ἀναστῆσαι ἐπ' αὐτοῖς. ὤρμησεν οὖν ἀπεφθεῖσθαι παρῶπι Οὐλοσύσκων, ἀκμάζοντας μὲν εἰδὼς ἐπὶ καὶ ῥώμασι καὶ χεῖμασι· ταῖς δὲ γρηθημύαις ἐναγρὸς ἤπαις οὐλοσύσκων ἀπολωλέναι τῆς διωάμεως, ὅσον ἐγχερονέαι φιλοεικίας αὐτοῖς καὶ ὀργῆς οἰομῆτος. ἡ δὲ πῖς ἀνὴρ δὲ Ἀντίου πόλεως, ἀφ' ἧς τε πλούτων καὶ ἀνδρείας καὶ ἡμῶν ἐπιφάνειαν, ἀξίωμα βασιλικὸν ἔχων ἐν πᾶσι Οὐλοσύσκεις, ὄνομα Τύλλος Ἀμφίδιος. ὑπὸ τούτου μισοῦμῆρον ὁ Μάρκιος ἑαυτὸν, ὡς ἑσθὲν Ρωμαίων, ἐγίνωσκε. πολλὰ κίς γὰρ ἐν ἀπειλαῖς καὶ παροχρήσει καὶ ταῖς μάχαις ἡμῶν, καὶ κρηπᾶσαντες ἀφ' ἧς ἐπάμιλλον, οἷα νεανιῶν πολεμικῶν φιλοτιμίας καὶ ζῆλοι φέρονται, ἴδιον παροχρησάντο τὰ κρηπᾶ ὁ κατ' ἀλλήλων ἔχουσι. οὐ μὲν ἀλλὰ μέγας πὶ φρονήματος ἔχουσι τὸν Τύλλον ὄραν, καὶ μάστιχα δὲ Οὐλοσύσκων, ἐπιθυμοῦντα Ρωμαίους λαβῶν παρῶπι, ἐν μέρει κακῶσαι, μῆρυειαν ἀπέλιπε τὰ εἰπόντι, Θυμῶν μάχασθαι χαλεπόν. ὁ γὰρ ἀνὴρ ἡλικίας ὡνῆται. λαβῶν γὰρ ἑσθῆτα καὶ σκευῶν ἐν ἡ μάστιχα μὴ δόξῃν ὅς ἡ ἐμελλεν ὀρωμῆτος, ὡς παρ' Ὀδυσσεὺς, Ἀιδρών δις μῆρων κατέδυ πόλιν. ἡ δὲ ἑσθῆτα, καὶ πολλοὶ μὲν αὐτὰ παροχρησάντο, ἐγνώριζε δὲ ἑσθῆται. ἐβάδιζεν οὖν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ὁ Τύλλου, καὶ παρῶπι ἀφῶ παρῶπι ἔστει ἐκείνη σιωπῆ, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκείνου ἡμῶν ἡσυχίαν ἤσυχον. οἱ δὲ καὶ τὴν οἰκίαν θαυμάσαντες, ἀναστῆσαι μὲν οὐκ ἐτόλμησαν, (ἡ γὰρ πῖς παρὲς αὐτὸν ἀξίωμα καὶ τὴν γρημῶν καὶ τὴν σιωπῆς) ἐφρασαν δὲ τὸν Τύλλον περὶ ὁ δὲ πῖς ὄντι τὴν ἀποκίαν τὴν παρῶπι. ὁ δὲ δὲ ἀναστῆσαι ἦκε παρῶπι αὐτὸν, καὶ ἀνέκρινε, πῖς ὡν ἀφῶ καὶ πῖς δειμῶν. οὕτως οὖν ὁ Μάρκιος ἀποκίαν ἡμῶν, καὶ μικρὸν ἀναστῆσαι. Εἰ μὴ πῖς με γινώσκεις, ὦ Τύλλε, εἶπεν, ἀλλ' ὄραν ἀπῶπι, ἀνάγκη με κατῆρσον ἐμῶν πῖς γρημῶν. Γαίος εἶμι Μάρκιος, ὁ πῖς καὶ Οὐλοσύσκων ἐργασάμῆτος κακῶν, καὶ τὴν οἰκίαν ἐβάδιζεν ἐπὶ τὰ παρῶπι φέρων παροχρησάντο, τὸν Κρηιολαίον. ἑσθὲν γὰρ δὲ τῶν πολλῶν πῖς καὶ κρημῶν διωκῶν ἐκείνων ἐκ τῆς ἀμῆν ἐπαθλον ἢ ὁ παρῶπι ὄνομα τὴν παρῶπι ἡμῶν, καὶ τὸ τῶν παρῶπι ἀναφῶπι. ἡ δὲ δὲ ὄνομα ὁμοῦ πῖς, φῶπι δὲ ἡμῶν καὶ ὕβρις, μαλακία δὲ καὶ παροχρησάντο τῶν ἐν τῆς καὶ ἰσοπίμῆτος, ἀπεφθῆσαι καὶ φουγῶν ἐλῆλασμα, καὶ γρημῶν τῆς ἐστῆς τῆς σῆς ἰκέτης, οὐχ ὑπῶπι ἀδείας καὶ σιωπῆς, (πῖς γὰρ ἐδὲ με δδῶν ἡκῆν φοβοῦμῆτος ἀποπῆς) ἀλλὰ δίκας λαβῶν χεῖζων, καὶ λαμβάνων ἡδῆ, παρῶπι τῶν ἐκείνων, ὡς πῖς ἐμῶν κῆριον. Εἰ μὲν οὖν ὄντι τῶν θυμῶν ἐπιφάνειαν πῖς πολεμίοις, ἴδι ταῖς ἐμῶν συμφορῶν ὡς ἡμῶν χεῖζων, καὶ κρημῶν ἀτύχημα πῖς Οὐλοσύσκων τὴν ἐμῶν ἀτυχίαν ἑσθὲν βέλπει ὑπῶπι ὡν πολεμῶντος ἢ παρῶπι ἡμῶν, ὡς πολεμῶντος ἐέλπει οἱ γινώσκοντες τῶν πολεμίοις τῶν ἀγνοοῦντων. Εἰ δὲ ἀπεφθῆσαι, οὔτ' ἐγὼ βούλομαι ζῆν, οὔτε τῶν καλῶς ἐκείνων,

A postquam matrem & uxorem complexu salutavit, lachrymarum & eiulatus plenus eiulantes, atque ut casum suum ferrent moderatè monuit, cōfestim digrediens, ad portam est profectus. Quò à frequenti nobilitate deductus, nulla re accepta vel à quoquam petita, comitantibus tribus aut quatuor clientibus, excessit vrbe. Inde quum paucos dies in villis quibusdam suis varia confilia secum, qualia subijciebat ira, voluisset, non illa quidem bona vel conducibilia, sed quemadmodum pœnas expeteret à populo Romano, græue statuit ijs mouere & finitimū bellum. Primum igitur sollicitate institit Volscos, quos florentes viris & opibus, sciebat: superioribus cladibus haud tantum accifas vires eorum, quantum pertinaciæ & indignationis ratus accessisse. Erat Antij vir longe diuitijs, virtute & natalium splendore princeps Volsci nominis ac regix autoritatis, Tullio Aufidio erat nomen. Hunc sibi præ cæteris Romanis certus erat esse infensum. Quia enim ex concertatione (vt iuuenum fortium gloriæ & æmulationes ferunt) crebrò inter dimicationes minis, prouocationibus, iactantijsque certauerant inter se priuatam publicæ adiunxerant inimicitiam. Quum Tullij tamen celsitudinem animi nosset, & præter omnes Volscos occasionem captare eum infestandi vicissim Romanos, testimonium reliquit illi, qui ait,

Ira repugnare arduum est: Quicquid cupit, licetur vita.

Sumpto enim amictu & habitu, quo minime qui esset cognosceretur aspectu vt Vlysses, infestorum hominum est vrbem ingressus. Erat diei serum, multique occurrerunt ei, sed nouerat nemo. Profectus domum ad Tullium, repete ad focum nullo sentiente penetrauit, ibique tacitus sedit obuluto capite, nihil agens. Familia stupore defixa, dubitauit excitare eum, quòd aliqua & ex veste atque silentio eius eluceret maifestas. Narrant igitur Tullio iam cœnanti hoc monstri: qui surgens adijt eum, rogauitque qui esset, quidque petitum venisset. Ita Marcius aperiens se, & paulisper moratus: Si nondum (inquit) Tulli me cognoscis, sed nec aspectus facit tibi fidem, necessitas me delatorem facit mei ipsius. C. Marcius sum, qui plurimas clades Volscis intuli, & quòd non finitid inficiari, cognomen circumfero Coriolani. Siquidem multorum sudorum & periculorum illorum præmium parauit nullum aliud quàm inimicitix in vos testem appellationem. Hoc mihi intactum superest. Cæteris hinc populi inuidia & iniuria, hinc magistratum & nobilitatis languore atque proditione spoliatus sum, pulsusq; in exilium supplex ad focum tuum confedi, non securitatis causa & salutis: nam mortem si horrerem, quid huc venirem? Verum persequi aueo pœnas ab ijs qui me fecerunt extorrem: quas iam fumo, qui in arbitrium me contuli tuum. Itaque si animus tibi est hostes adoriri, age, vt ere iam, Tulli, meis calamitatibus, & infortunium meum in Volscorum verte prosperitatem. Hactenus verò pro vobis melius quàm contra vos pugnabo, quatenus pugnant melius illi quibus cõlilia nota hostium sunt quàm ignari. Quòd si cecidisti animo, neq; ducere ego spiritum aueo, neque tibi honestum sit incolumitatem præstare

veteri inimico & perduelli, nunc segni & inutili. A
 Vbi ea Tullius audiuit, ingenti est letitia elatus,
 dexteraque ei data, Surge (inquit) Marci, bonoq;
 esto animo. Per enim commodè nobis cecidit,
 huc quòd te contuleris: tu à Volscis expecta ma-
 iora. Inde benigne Marcium inuitavit. Insequen-
 tibus diebus contulerunt inter se consilia belli.
 At ciuitatem Romanam nobilitatis aduersus ple-
 bem ex Marcij pouissimum orta damnatione ex-
 agitabat simultas, ac multa prodigia aruspices, sa-
 cerdotes, priuati denuntiauerunt haud conte-
 mnenda. Vnum hoc erat: Titus Latinus, de plebe
 homo, quietus probusque alioquin & liber super-
 stitione, multo que magis vanitate. Huic somniũ
 fuit: Visus iupiter præcipere iret, senatui denun-
 tiaret malum supplicationis præfultorem, quem
 miserant sibi, displicuisse. Hoc ostentum sibi ait
 primum parũ curæ fuisse. Vb. iterum ac tertiu neg-
 lexisset oblatum, egregium filium se amisisse,
 corporisque repentino languore & debilitate
 correptum. Hæc in curiam lectulo delatus expo-
 suit. Quibus editis, confestim conualescete eum
 corpus sensisse, surgentemque suis pedibus do-
 mum memorant reuertisse. Miraculo senatus at-
 tonitus, diligenter de re qua fuit. Fuit ea huiusce-
 modi: Seruum suum quidam alijs seruis tradide-
 rat, præceperatque vt casum flagellis medio age-
 rent foro, inde interficerent. Hæc agentes, & ho-
 minem verberantes, varios flexus præ dolore mo-
 tusque indecoros alios magnitudine cruciatus
 voluentem supplicatio fortè sequuta est. Ea spe-
 cies minimè iucunda, atque motus inconcinni
 multos præsentium offenderunt, factum tamẽ ne-
 mo vindicauit. Maledixerunt tantum & diras im-
 precati sunt tam atrociter multanti. Etenim ma-
 gna id temporis humanitate seruos prosequen-
 tur, & quia ipsimet obiret operas suas, & commu-
 nem cum illis vitam agerent, habebant eos beni-
 gnus & familiaris. Habebatur autem punitio
 serui qui peccauerat acerba, si lignum plaustrum,
 quo sustentant temonem, circa viciniam porta-
 ret: ita enim punitum quum domestici & vicini
 vidissent, nullam habebant deinceps ei fidem, ap-
 pellabantque eum Furciferum. Illud visum Lati-
 nus vbi patribus narrauit, atque illis ambiguum
 fuit qui ille ludorum fuisset ingratus & malus
 præfultor, subijt nonnullis ob insolentiam sup-
 plicium serui illius, quem flagellatum per forum
 rapuerant, mox occiderant. Sacerdotibus id esse
 confirmantibus, pependit dominus pœnas, sup-
 plicationemque deo ac ludos instaurauerunt. Vi-
 detur autem cum cætera Numa sacrorum sapien-
 tissimus fuisse præceptor, tum præclare sanè ad
 religionem hoc constituisse. Nam quum magi-
 stratus & sacerdotes quid rei diuinæ faciunt, ante-
 cedens præco magna voce clamat, Hoc age. Qua
 voce rebus diuinis iubent intentos esse, neque vl-
 lo opere eas vel negotio interpellare, quòd plera-
 que mortaltum coactu quodammodo & vi effi-
 ciantur. Sacrificia verò supplicationesque & lu-
 dos solent Romani non solum ex tanta occasio-
 ne, sed ex minutula etiam instaurare. Siquidem
 si vnus equus thesas ducentium elanguisset,

πάλα μὲν ἔχθρον αἰθρα καὶ πολέμιον, νῦν δὲ ἀναφελῆ καὶ ἀ-
 χρηστον. ὡς οὖν ταῦτα ὁ Τύλλος ἤκουσεν, ἠάθη τε θαυμαστῶς, καὶ
 πλὴν δόξιδόν ἐμβαλὼν, Ἀνίστασθ (εἶπεν) ὦ Μάρκιε, καὶ γάρρῃ.
 μέγα γὰρ ἡμῖν ἀγαθὸν ἦκεις, διδοὺς σεαυτὸν. ἔλπιζε δὲ μείζο-
 να τῶν Οὐλοῦσκων. καὶ τότε μὲν εἰς τὰ Φιλοφρονοῦ μῦθος τῷ
 Μάρκιον· ἐν δὲ ταῖς ἑπιούσαις ἡμέραις ἐβουλεύοντο περὶ τοῦ
 πολέμου καθ' ἑαυτοὺς. πλὴν δὲ Ρώμῳ ἦτε τῶν πατρικίων
 δευτέρω παρὰ τὸν δῆμον, οὐχ ἦκιστα πλὴν τῶ Μαρκίου κα-
 ταδικῶ ἀγίαι ἐχόντων ἐτάραξε, καὶ πολλὰ δαμόνια μαίνας
 καὶ ἰέρεις καὶ ἰδιώται παρὰ τὴν γῆμον ἀξία φρονησάντες. ἐν δὲ λέγε-
 ται τοιοῦτό τι γινέσθαι· Τίτος μὲν Λατίνος, αἰὲρ ὅσον ἄλλοι ἑπι-
 φθονῆς, ἀπερῆμων δὲ καὶ μέτερος δῆως, καὶ κατὰ τὸν
 δευτέρω δαμόνια, ἐπὶ δὲ μᾶλλον ἀλαζονείας. οὗτος ὅτι αἰεὶ εἶδεν,
 ὡς τὸ Διὸς εἰς ὄψιν ἦκοντος αὐτῶν, καὶ κελύοντος εἰπεῖν παρὰ
 πλὴν σύγκλητον ὅτι καχὸν τὸ ὄρχησθαι ἐπειθεῖν αὐτῶν παρὰ
 τῆς πομπῆς καὶ ἀτερπέσασθαι. ἰδὼν δὲ τὸν ὄψιν, ἔλεγε μὴ πά-
 νου φρονησάντων τῶν πατρικίων. ὡς δὲ καὶ δούτερον ἰδὼν καὶ τείνον,
 ἠμέλησε, παιδὸς τε χρηστοῦ θάνατον ἑπιδόν, καὶ τοῦ Σώ-
 ματος ἀφῶν παρεγένετο ἀκαθῆς γινέσθαι. ταῦτα δὲ ἐν
 κληιδίῳ φροσάδῳ χρηματῆς εἰς τὴν σύγκλητον ἀπήγει-
 λεν. ἀπαγγέλλας δὲ, ὡς φασιν, ὁ δῆμος ἠάθητο ῥωνοῦ μῦθον αὐ-
 τοῦ δὲ Σώματος, καὶ αἰσῆς ἀπὸ τῆς δι' αὐτοῦ βαδίζων. θαυμά-
 σοντες οὖν οἱ βουλεύται, πολλὴν ἐποίησαντο τοῦ παρὰ
 γματος ζήτησιν. μὲν δὲ τοιοῦτον οἰκέτις τις αὐτοῦ τῶν πα-
 τρικίων οἰκέτας ἐτέρους, ἐκέλευσεν ἐξάγειν δι' ἀρῆς μα-
 στροῦσας, εἴτ' ἀποκτεῖναι. ταῦτα παρὰ τὸν αὐτοῦ, καὶ
 τὸν ἀνθρώπον ἀκίχου μῦθους, φροσάσας τε περὶ τοῦ πατρικίου
 ὀδύνης φροσάδῳ, καὶ κινήσας δῆως ἀτερπέσας τῶν πα-
 τρικίων κινούμηνον, ἢ πομπῆ καὶ τύχῳ ἠέλου γῆκει. καὶ
 πολλοὶ μὲν ἐδυσχέρανον τῶν πατρικίων, οὗτ' ἔστιν ἰλασθῆναι ὁ-
 ρνῶντες, οὗτε κινήσας φροσάσας. οὗτοι δὲ ἐπέξῆλθεν, ἀλ-
 λά λαιδρεία μόνον ἐχέοντο καὶ κατὰ τὰς πατρικίας οὕτω
 κηλεύοντι. καὶ γὰρ ἐχέοντο παλὴν ἢ παρὰ τοῖς οἰκέταις ἑπιδ-
 κεία ποτε διὰ αἰτουργίας, καὶ ὁ κινῶν δὲ διαίτης, ἡμερώτε-
 ρον ἐχόντες παρὰ τοῖς αὐτοῖς καὶ σιωπῆσασθαι. μὲν δὲ μεγάλη κηλεύ-
 σις οἰκέτου πλημμελήσαντος, εἰζύλον ἀμαξίας, ὡς τὸ ῥυμὸν
 ἠαφροῖδισιν, ἀρῆμων, διεξέλθοι τῶν πλὴν γῆνιασιν. ὁ γὰρ
 τὸ παθὼν, καὶ ὄφθεις τῶν σιωμῶν καὶ γῆντων,
 οὐδέ τι πῆσιν εἶχεν. ἐκαλεῖτο δὲ Φουρκίφερ. ὁ γὰρ οἱ Ἑλ-
 λῆνες ἠαφροῦσας καὶ φροσάσας, τὸ πατρικίου Φουρκίφου
 οἰομαξίον. ὡς οὖν ὁ Λατίνος ἀπήγειλε πλὴν ὄψιν αὐτοῖς,
 καὶ διηπόρω ὅστις μὲν ὁ τῆς πομπῆς τότε φροσάδῳ μῦθος
 ἀτερπέσας καὶ καχὸς ὄρχησας, ἀνιμνήσασθαι ἐνοιὶ διὰ τὴν
 ἀτοπίαν τῆς πρῆξιας ἐκείνου τῶν κηλεύοντος, ὃν μασ-
 τροῦσας ἐξήλασαι δι' ἀρῆς, εἴτ' ἐθανάτωσαν. Συμφωνη-
 σάντων οὖν τῶν ἰερέων, ὃ, τε δεασοῦσας δίκῳ ἐδάκε, καὶ τῶν
 πατρικίων πομπῶν καὶ τῶν ἰερέων ἐξ ἀρῆς ἐπετέλεσθαι.
 ἔοικεν οὖν ὁ Νουμάς τῶν δῆως τῶν ἰερέων φροσάσας ὁξ-
 γητῆς γινέσθαι, καὶ τοῦτο πατρικίως γε νομοθετήσας παρὰ
 δι' ἀρῆς αὐτοῖς. ὅταν γὰρ ἀρχόντες ἢ ἰερεῖς παρὰ τὸν
 πλὴν γῆντων, ὁ κηλεύσας παρὰ τὴν μεγάλην φωνὴν βοῶν, ὅτι
 ἀγε σμῆσας δὲ ἢ φωνῆ, τοῦτο παρὰ τὴν παρὰ τὴν κηλεύσας
 ἠαφροῦσας ἀρῆς, ὡς τὰ πλῆσας τῶν ἀνιμνήσασθαι ἀνιμνήσας
 καὶ τῶν ἰερέων, καὶ μὴ δὲ ἔργον ἐμβαλὼν μεταξὺ, μὴ δὲ χρεῖσας ἀρῆς,
 μὴ δὲ ἑπιούσας διὰ βίας φροσάσας. ἡσῆσας δὲ καὶ πομπῆς καὶ τῆς οὐ μόνον ἐξ ἀγίας τηλικαύτης, ἀλλὰ καὶ διὰ μι-
 κροῖς Ρώμας εἶδος ὅστις ἀναλαμβαίνῃ. ἴππου τε γὰρ εἰς τῶν ἀρῆτων τῶν κηλεύσας ἡσῆσας ἀπονησάντος,

ταῖς ἰερέων, καὶ μὴ δὲ ἔργον ἐμβαλὼν μεταξὺ, μὴ δὲ χρεῖσας ἀρῆς, ὡς τὰ πλῆσας τῶν ἀνιμνήσασθαι ἀνιμνήσας
 καὶ τῶν ἰερέων, καὶ μὴ δὲ ἑπιούσας διὰ βίας φροσάσας. ἡσῆσας δὲ καὶ πομπῆς καὶ τῆς οὐ μόνον ἐξ ἀγίας τηλικαύτης, ἀλλὰ καὶ διὰ μι-
 κροῖς Ρώμας εἶδος ὅστις ἀναλαμβαίνῃ. ἴππου τε γὰρ εἰς τῶν ἀρῆτων τῶν κηλεύσας ἡσῆσας ἀπονησάντος,

καὶ πάλιν τῶ ἠνιόχῳ τῆ δριστερῆ χειρὶ τὰς ἠίας συλλαβόν-
 τος, αὐτὸς ἐψηφίσαντο τὴν πομπὴν ὅτι τελεθῆν. ἐν ᾧ τοῖς κείτω
 χρόνοις μὲν θυσιῶν τετρακοντάκις ἐποίησαν, αἰεὶ πῖνος ἐλλείμ-
 ματος ἢ πεσοκρούματος γίνεσθαι δοκῶντος. τοιαύτη μὲν δι-
 λαβὰ πρὸς τὸ θεῖον Ρωμαίων. ὁ δὲ Μάρκιος καὶ Τύλλος ἐναν-
 τία τοῖς διωατωτάτοις κρύφα διελέγοντο, καὶ παρεκάλειν,
 ἕως καταζοισιν οἱ Ρωμαῖοι πρὸς ἀλλήλους τὸν πόλεμον ὄξε-
 νεῖν. τῶ δὲ δυσωπουμένων, ὅτι σπονδαὶ διετῆς ἦσαν αὐτοῖς
 καὶ ἀνοχὰ γνησημῶν, πρὸ φασιν αὐτοῖς Ρωμαῖοι παρέ-
 ρον, ἐκ πῖνος ὑποψίας ἢ ἀφελῆς ἐν θεῶν καὶ ἀγῶσι κη-
 ρύσαιτες, ἀπιέναι Οὐολούσκους πρὸ ἡλίου διώνοντος ἐκ τῆ
 πόλεως. ἐνοι δὲ φασιν ἀπάτη τῶ Μαρκίου καὶ δόλω ἡμέσθαι
 τῶτο, πέμψαντος εἰς Ρώμην πρὸς τὸν ἀρχόντα σὺν ἀλη-
 θῆ κατήροσιν τῶ Οὐολούσκων, ὡς ἐν τῆ θεῶν ἀφελῆς μέ-
 νων ὅτι θεῶν τοῖς Ρωμαῖοις, καὶ τὴ πόλιν ἐμπιπρῶν. πρῶτος
 μὲν γὰρ αὐτοῖς τὸ κήρυγμα τοῦτο διεμμετέρεσι ἐποίησε τοῖς
 Ρωμαῖοις ὁ δὲ Τύλλος ὅτι μὲν ἀπὸ τῶ πρῶτου καὶ παρ-
 ξύων, τέλος ἐπεισε, πέμψαντας εἰς Ρώμην, τὴν τε χεῖρα
 ἀπατεῖν, καὶ τὰ πόλεως ὅσας ἀφῆλυται πολέμῳ τῶ Οὐο-
 λούσκων. οἱ δὲ Ρωμαῖοι τῶ πρὸς ἑσβέων ἀκούσαιτες, ἠγνάκ-
 τησαν, καὶ ἀπεκρίναντο, πρὸς τῶν μὲν ἀναλήψασθαι τὰ
 ὅπλα τοῖς Οὐολούσκους, ὑτέρεσι δὲ κατὰ θῆσασθαι Ρω-
 μαῖοις. ἐκ τούτου σιωπαγῶν ἐκκλησίαι πρῶτον οὐ Τύλ-
 λος, ἐπεὶ τοῖ πόλεμον ἐψηφίσαντο, σιωπεύοντες τὸ Μάρκιον
 καλέσαι, μηδὲν αὐτῶ μνησικακῶντας, ἀλλὰ πῖς ὄσαιτας ὅτι
 συμμαχῶν ὡφελήσῃ ὅσα πολέμων ἐκ ἐβλαψεν. ἐπεὶ δὲ κλη-
 θεῖς ὁ Μάρκιος, καὶ ἀφελῆς πρὸς τὸν πληθῶν, οὐχ ἠπῶν
 ἀπὸ τῶ λόγων ἢ τῶ ὀπλων ἀπὸ τῶ δόλων ἐφῶν καὶ πολεμικῶν, καὶ τὸ
 φροσῖν καὶ βολῶν πρὸς τῶν, ἀποδείκνυται μὲν Τύλλου φρα-
 τηρῶν αὐτοκράτωρ τῶ πολέμου. διδῶν δὲ τὸν χρόνον ἐν ᾧ πα-
 ρεσβῶσασθαι τοῖς Οὐολούσκους ἐδῶν, μὴ πολὺς χρόνος
 τὸ χεῖρον ἀφῆλυται τῆς πρῶτης, τὰ μὲν ἀλλὰ τοῖς καὶ
 πόλιν διωαπῆς καὶ ἀρχόντας ἐκέλευε σιωπαγῶν καὶ πο-
 εῖσθαι, αὐτὸς δὲ τοῖς πρῶτον τοῖς αὐτῶ κατὰ λόγῳ πείσας
 ἐχῆρας αὐτῶ σιωπεύειν, ἐπέδωκεν εἰς τὴν τῶ Ρωμαίων ἀφῶν,
 καὶ μηδενὸς πρὸς δοκῶντος. ὅθεν ἠπῶρησε λείας ποσάτης,
 ὅσῳ ἀγῶν καὶ φέρεται, καὶ χρωμῶν ἐν τῶ φρατο-
 πῆδῳ τοῖς Οὐολούσκους ἀπειπῆν. ἡ δὲ μικρότατον ἔργον
 αὐτῶ τῆς φρατείας ἐκείνης, ἢ ὁποῖα, καὶ τὸ πολλὰ βλα-
 ψαι καὶ κακῶσαι τὴν χεῖρα οὐδὲ εἶνεκα τῶτ ἔπραξε,
 μέγα, ὅτι πῖς πατερίαι πρὸς ἀφελῆς τῶ δῆμῳ. τῶ
 γὰρ δῆμα πρῶτον λυμενόμενος καὶ ἀφελῆς, τοῖς ἐκεί-
 νων ἀγῶν ἰσχυρῶς ἐφύλαξε, καὶ σὺν εἶα κακῶρην, σὺν δὲ
 λαμβάνειν δὲ ἐκείνων σὺν δῆν. ὅθεν ἐν ἀφελῆς ἐπὶ μάλ-
 λον ἐγῶντο καὶ φραχῆς πρὸς ἀλλήλους, οἱ μὲν πατερί-
 κιοι τοῖς πολλοῖς ἐχῆλαιτες, ὡς ἀπὸ διωατῶν ἀδίκως
 ἐκβαλοῦσιν ὁ δὲ δῆμος ἐκείνος ἠπάτο ἀφῶ μνησικακῶν
 ἐπαγῶν τὸν Μάρκιον, εἶτα πολεμουμένων ἐτέρων, θεῶν
 κατῆσθαι, φύλακας τῶ πλούτου καὶ τῶν χρημάτων, ἔξω
 τὸν πόλεμον αὐτῶν ἔργῶν. τῶτα δὲ πρῶτος ἀφῶ οὐ Μάρ-
 κιος, καὶ μετὰ πρὸς τὸν παρῶν καὶ κατὰ φροσῖν τῶ πο-
 λεμῶν πῖς Οὐολούσκους ὡφελήσας, ἀπῆγαγῶ ἀσφαλῶς.
 ἐπεὶ δὲ πῖς ταχὺ καὶ πρῶτον ἢ τῶ Οὐολούσκων διώαμις ἢ φροσῖν, πολλὴ φανεῖσα, μέγας μὲν ἐγῶσαν
 ὑπολιπῆν τῶ πόλεσιν ὑπὸ ἀσφῶν, μέρῳ δὲ φρατῶν ὅτι τῶ Ρωμαῖοις. ἐλέσθαι δὲ τῶ ἠγεμονῶν
 ὁ Μάρκιος ἐδῶκε τῶ Τύλλῳ τὴν ἐτίαν. ὁ δὲ Τύλλος εἶπῶν ὡς σὺν δῶν φροσῖν λαπόμενον αὐτῶ τὸ Μάρκιον ὄρεῖ,

A itemq; si laeva manuprehendisset auriga habenas,
 supplicationem decernebant instaurandam. Se-
 quutis temporibus vnum sacrificiū tricies instau-
 rarūt, quòd semper aliquid delicti vel offensionis
 interuenisse diceretur. Tanta religio erat erga de-
 os populi Romani. At Marcius & Tullius Princi-
 pibus gentis adhibitis, clam consultauerunt hor-
 tantes eos, dum occupati Romani domesticis se-
 ditionibus sint, vt arma ijs inferrēt. Sed quum pu-
 dor hos deterreret, quòd foedus & inducias in bi-
 ennium fecissent, specie ipsi Romani prebuerunt,
 B ex nescio qua suspicione vel calumnia inter spe-
 ctacula & ludos iussis per praconem Volscis ante
 solis occasum vrbe excedere. Aliqui fallacia & do-
 lo Marcij compositum sunt autores. Misisse hunc
 ad consules Romanos falso Volscos criminatum,
 in animo eos habere medijs ludis adoriri Roma-
 nos, & vrbem inflammare. Incendit hoc edictum
 omnes grauius in Romanos. Tullius autem rem
 exaggerans & exacerbans, eis persuasit deniq; vt,
 missis Romam legatis, agrum oppidaq; bello Vol-
 scis adempta repeterent. Romani auditis legatis
 stomachantes respoderunt, priores arma Volscos
 C capturos, Romanos deposituros posteriores. Tul-
 lius exinde omni nomine Volscis contracto, vt
 bellum decernerent consuluit, & Marcium acci-
 rent, memoriaq; oblitterata offensarum, persuade-
 rent sibi plus socium tunc allaturum adiumenti
 quam nocuisset hostis. Qui accersitus quum ver-
 ba ad populum fecisset, nec minus facūdia quam
 armis pollere eum & rei militaris peritum appa-
 ruisset esse, prudentiaq; praecellere & audacia, de-
 ligitur, collega addito Tullio, dux belli cum libe-
 ra potestate. Qui quum timeret ne temporis, quo se
 paraturi Volsci erant, longior propagatio rei geren-
 dae praecideret opportunitate, reliqua primoribus
 ciuitatis & magistratibus contrahere & submini-
 strare iussis, ipse proptissimo quoq; sine delectu in-
 ducto, vt voluntarij sequeretur se, in fines Roma-
 nos repente preter omnium expectationem inua-
 sit. Vnde tantum praedae factum vt auferre eam &
 in castris non valerent consumere. Atqui nihil
 minus illa in expeditione, quam praedam & agri
 vastationem, morabatur, verum cuius gratia haec
 agebat, id magni ducebat, nobilitate vt commit-
 teret cum populo. Quippe foedatis & proculcatis
 omnibus alijs, illorum praedia diligenter tutatus
 est, nec laedi vel attingi permisit quicquam quod
 E esset eorum. Vnde querelae inter eos & seditio ex-
 orta maior. Plebem criminata nobilitas est quòd
 virum tantum in exilium egissent inique: contra
 populus accusauit illos, quòd odio inducti, Mar-
 ciū accersuissent, & ducta pars altera vexatur bel-
 lo, ipsi spectatores desiderent, qui opum & bono-
 rum foris hostem suum habeant custodem. Eo
 Marcius patrato, quum multum Volscis momēti
 ad audendum & despiciendum hostes fecisset, sal-
 uum reduxit agmen. Mox omnes Volscorū vires
 magna alacritate coiēre. Quae quum essent ingen-
 tes, partem relinquere ad oppidorum praesidia sta-
 F tuerūt, reliquos ducere in Romanos. Optionē de-
 tulit Tullio Marcius prouinciarum: Tullius verò
 Marciū ait cum nihilo se esse virtute inferiorem,

βουλῶν τῶν πρώτων ἀμφοτέρων, ὅτε παύσασθαι καλῶς εἰ-
 χουόρησεν ἐπιμηχανικῶς ἀποφάσας. ἔδοξεν οὖν πᾶσι, ὡρε-
 σθεὶς ἀποφάσαι πρὸς τὸν Μαρκίον, ἐκείνου τε καὶ τοῦ διδόν-
 τος εἰς τὴν πατρίδα, καὶ τὸν πόλεμον αὐτοῖς ἄσπονδοις. οἱ
 ὅτι πεμφθέντες ἀπὸ βουλῆς, ἦσαν μὲν ὅτι τῆς δόξης τῶν Μαρ-
 κίου, ὡρεσθέντες ὅτι πολλῶν πρὸς γὰρ ὡρεσθέντες ἀπομνη-
 σθεὶς φιλοφροσυνῶν παρ' ἀνδρῶν οἰκείου καὶ σιωπῆτος. ἐγένετο
 ὅτι τοῦτον ὡρεσθέν, ἀλλὰ ἀφ' ὅτι φρατοπέδου τῶν πολεμίων
 ἀφ' ἑσθῆτος, ἐπεὶ τὸν αὐτὸν μετ' ὄχλου κατὰ τὸν ὄχλον καὶ βα-
 ρυτηὸς οὐκ ἀνεκτῆς. ἔχον ὅτι τοῖς ὡρεσθέντες τῶν Οὐλο-
 σκων πρὸς αὐτὸν, ἐκάλει λέγειν ὡν δεόμενοι τὴν ἡμετέραν.
 εἰ πόντων ὅτι λόγους ἔπειθε καὶ φιλοφροσύνῃς ὡς ἦν τὰ
 ὡρεσθέντες, καὶ παύσασθαι, ἀπεκρίνατο τὰ μὲν πικρῶς ὡρε-
 αὐτοῦ καὶ πρὸς ὄχλον ὡν ἔπαθε, τὰ δὲ ὡρεσθέντες τῶν Οὐλο-
 σκων, ὡς φρατηρῶν, ἀποδοῦναι τὰς πόλεις καὶ τὴν χώραν ὡ-
 σον ἀπετέμοντο πολέμῳ, κελύων, καὶ ψήφισασαι Οὐ-
 λούσκῳ ἰσοπολιτείας ἡνωσθαι Λατίοις. ἀλλ' οὐ γὰρ οὐκ εἶναι
 βέβαιον ἢ τὴν ὅτι τοῖς ἰσοπολιτείας καὶ διχασίῳ ἀπαλλαγῆναι τὸ πο-
 λέμῳ. χρόνον ὅτι βουλῆς ἔδωκεν αὐτοῖς ἡμέρας τετάρκοντα.
 καὶ τῶν ὡρεσθέντων ἀπελθόντων, ὡς δὲ ἀνεξέλεστον ἐκ τῆς χῶ-
 ρας. ὡς δὲ ὡρεσθέντες ἀπᾶσα τῶν Οὐλοσκων οἱ παλαιὴ
 βαρυνόμενοι τὴν δύναμιν αὐτῶν καὶ φθοιοῦντες, ἐλάμ-
 βανον. ὡν τῶν καὶ ὁ Τύλλος, ἰδίᾳ μὲν ὡρεσθέντες τῶν Μαρκίου
 μηδὲν ἀδικησάντων, ἐν δὲ ἀμφοτέρω παρῆν χρόνῳ. ἡ-
 ρετο γὰρ ἡμικρομύθος πρῶτον τῆς δόξης καὶ παρορῶ-
 μύθος ὡρεσθέντες τῶν Οὐλοσκων, πρῶτον μόνον ἡμικρομύθῳ αὐ-
 τοῖς εἶναι τὸν Μαρκίον, τοῖς ὅτι δὴ τοῖς ἀξιωματικῶν, ὅσων ἐκεί-
 νος αὐτοῖς μετὰ δῶσθε δυνάμει καὶ ἀρετῆς, ἀγαπᾶν ἔχον-
 τας. ὅταν αἱ ὡρεσθέντες κατηρεῖαι κρύφα διεσπείροντο, καὶ
 στωϊσάμενοι πρὸς ἀλλήλους, ἡδονακτοῦν, καὶ ὡρεσθέντες
 ἐκάλει τὴν ἀνὰ τὴν οὐρανὸν, οὐ τειχῶν οὐδὲ ὀπλων, ἀλλὰ κατὰ
 ῥῶν, οἷς καὶ τὰλλα πρῶτον τῶν ὡρεσθέντων ὡρεσθέντες καὶ πάλιν ἀπὸ
 λυασαι πέφυκεν, ἡμερῶν τετάρκοντα ὡρεσθέντες πολέμῳ δεδωμένῳ,
 οὐ μείζονας, οὐδὲ ἐν ἐλατῆρι χρόνῳ λαμβάνειν μεταβολῆς.
 καὶ τοῖς τῶν χρόνον τῶν οἱ Μαρκίος οὐκ ἀρετῆς διήγησεν, ἀλλὰ
 τοῖς συμμαχοῖς τῶν πολεμίων ἐφ' ἡρεσθέντων καὶ ὡρεσθέντες,
 καὶ πόλεις ἐπὶ μεγάλας καὶ πολυὰν ἀρετῆς ἔλαβεν. οἱ ὅτι
 Ῥωμαῖοι βοήθειαν μὲν οὐκ ἐτόλμων, ἀλλ' ὅκνου πλήρως ἦσαν
 αὐτῶν αἱ ψυχῆ, καὶ τοῖς ἐκνεαρκεῖσιν καμῆν καὶ ὡρεσθέντες
 λυμῶν σωμασιν ὁμοίως δέκοντο πρὸς τὸν πόλεμον. ἐπεὶ
 δὲ ὁ χρόνος διήλθε, καὶ παρῶν αὐτοῖς ὁ Μαρκίος μετ' ἡρεσθέντες
 δυνάμει ἀπάσης, ἐκπέμπουσιν ὡρεσθέντες, πάλιν τῶν Μαρ-
 κίου δεηθῆσαι μὲν οὐκ ὄρησεν, καὶ τοῖς Οὐλοσκῶν
 ἐκ τῆς χῶρας ἀπαγαγῆναι, ὡρεσθέντες καὶ λέγειν ὅτι, πᾶσι ἀμ-
 φοτέρωσιν οἴηται βέλπειν εἶναι. φόβῳ μὲν γὰρ ὡρεσθέντες ἐνδῶσθαι
 Ῥωμαῖοις· ἐδῶ δὲ πινος τῶν Φιλαι ἀρεσθέντων οἴηται δεῖν τυχεῖν
 τοῖς Οὐλοσκῶν, ἀπὸν αὐτοῖς γνέσθαι τὰ ὄπλα κατὰ τῶν
 μῶν. πρὸς τῶν ὁ Μαρκίος ἔφη, μηδὲν ὡς Οὐλοσκῶν
 ἀποκρίνασαι φρατηρῶν· ὡς ὅτι Ῥωμαίων ἐπὶ πολίτης, πα-
 ραιρῆν καὶ ὡρεσθέντες μετεώτερον φρονησάντας, ὅτι τοῖς δι-
 χασίῳ ἡρεσθέντες πρὸς αὐτὸν ἐν ἡμέραις τεσσάρων, ἀπὸν κατὰ τῶν
 ψήφισαμενοι. εἰ δὲ ἔτερον δόξαι γνώσκον, οὐκ οὔσαν αὐ-
 τοῖς ἀδφαι, αὐτοῖς μετ' ὡρεσθέντες κενῶν βαδίζουσι εἰς τὸ φρατοπέδον. ἐπὶ μελθόντων ὅτι τῶν ὡρεσθέντων, ἀχρῶσθαι ἢ
 βουλή, κατὰ τῶν ἐν χῶρῳ πολλῶν καὶ κλύων τῆς πόλεως, ἀρεσθέντες πᾶσι ἀφ' ἡρεσθέντες ἀφῆκεν. ὅσοι γὰρ ἦσαν ἡρε-
 ρῆς θεῶν, ἢ μυθολογῶν ὄρησεν, ἢ φύλακες, ἢ πᾶσι ἀπ' οἰωνῶν πᾶσι οὔσαν ἐκ παλαιῶν μαμπικῶν ἔχοντες,
 πύπυ

A senatum vero longè lateque errare, qui quum de-
 ponere iram & similtatem debuisset, tunc susci-
 peret eam. Decernuntur igitur ad Marcium lega-
 ti, qui reditum illi decretum nunciarent in patriâ,
 pacemq; ab eo peterent. Missi ab senatu necessarij
 Marcij, magnam expectabant ab eo ob coniu-
 ctionem & familiaritatem, in primo congressu com-
 mitatem, sed in cassum. Quippe per hostiũ castra
 ducti conuenerunt sedentem in cœtu & cum fastu
 intolerabili. Ibi in principum Volscorum concilio
 iussit eos, quid petatum venissent, edere. Qui be-
 B nigna & placida habita modestaq; vt tempus po-
 stulabat oratione, quum finem dicendi fecissent,
 responsum reddidit quâ de iniuria sibi illata atrox
 & iratum, quâ de Volscis vt imperator oppida pre-
 cipiens agrumque, quæ ijs ademerant bello, red-
 derent, ac lege lata Volscis ciuitatem vt Latinis da-
 rent, aliam, nisi æquis & iustis conditionibus, non
 esse stabilem pacem. Spatiũ ijs ad deliberandum
 triginta dies dedit. A digressu oratorum, cõfestim
 recessit ex agro Romano. Hanc criminãdi ansam
 nonnulli ex Volscis, quos iam dudum illius mor-
 debat stimulatq; potentia, primam arripuere.
 C Ex his erat Tullius, non quòd vlla ipse priuatim
 affectus iniuria esset, sed quòd vitio mortalium
 communi laboraret. Torquebatur enim quòd
 gloria sua obsolesceret, & ipse despiceretur à Vol-
 scis, qui omnia in vno reponabant Marcio, cæte-
 ros autem volebant, quantum ipsis impertiretur
 ille autoritatis & imperij, in eo acquiescere. Hinc
 primæ querelæ profeminatæ in occulto sunt, con-
 spirantesq; inter se, & factum eius incusantes, pro-
 ditionem vocabant illum receptum, non muro-
 rum aut armorum, sed temporum, quibus conser-
 uari hæc & reliqua, & contra amitti soleant, trigin-
 D ta dierum inducijs bello datis, quum maiores vel
 minori spatio interuenire vicissitudines possent.
 Quauis hoc spacium Marcus haud segne trans-
 egit, sed socios hostium circumuagans sollicitauit,
 populatus est, atque oppida septem magna fre-
 quentiaque cepit, quibus tamen ferre Romani
 suppetias nõ fuerunt ausi. Ita obtorpuerant animi
 eorum, & instar corporum planè obstupescenti-
 um & resolutorũ erant ad bellum moti. Circum-
 acto tempore, quum iterum adesset cum omnibus
 copijs Marcus, alteram legationem miserunt de-
 precatum eum, deponeret offensionem, & re-
 ductis ex agro Romano Volscis, faceret propo-
 E neretque ea quæ e re vtriusque populi duceret es-
 se. Metu enim nihil populum Romanum remissu-
 rum. siquid indulgendum arbitretur Volscis, po-
 sitis armis, omnia assequuturos. Ad ea pronuntia-
 uit Marcus, nihil se vt Volscorum ducem respon-
 surum, sed vt ciuem Romanum adhuc monere &
 consulere ipsis moderarentur animis suis, & intra
 triduum redirent, atque æqua postulata sua com-
 probarent. Sin alia sententia sit, non vltra ipsis in
 castra cum inanibus verbis tutum fore venire. V-
 bi senatus reuersis legatis relata audiuit, sicut in
 graui tempestate & fluctibus ciuitatis sacram an-
 F coram iecit. Quotquot enim erant deorũ immor-
 taliũ sacerdotes, sacrifici, editui, augures, quod pa-
 trium ijs erat & antiquum sacerdotium, hi omnes

" Αὐταί γε ἡμεῖς (εἶπεν) ὦ Οὐλοθυμία καὶ σὺ Οὐεργιλία,
 " γυναικες ἡμεῖς παρὰ γυναικας, οὔτε βουλῆς ψηφισαμέ-
 " νης, οὔτ' ἔχοντος κελύσαντος. ἀλλ' ὁ θεὸς, ἡμῶν (ὡς εἴκειν)
 " οἰκτεῖρας τὴν ἰκετεῖαν, ὁρμῶν παρέστησε δδελὲ βραπέαται
 " παρὰ ὑμᾶς καὶ δεηθῆναι, σωτηρίας μὲν αὐταῖς καὶ πῖς ἄλλοις
 " πολίταις, ὑμῖν δ' ἐπειθείσας ἔπιφανετέραν φέροντα δόξαν
 " ἢς αἱ Σαβίνων θυγατέρες ἔχον, εἰς φιλίαν καὶ εἰρήνην ἐκ
 " πολέμου στωαγαγῶσαι πατέρας καὶ ἀδρας. δδότε παρὰ
 " Μάρκιοι, ἰούσαι μετ' ἡμῶν, στωάψαθε τῆς ἰκετείας, καὶ
 " μὲν τυρήσατε τῆ πατρὶδι μὲν τυρίας ἀληθῆ καὶ δικαίαν,
 " ὅτι πολλὰ πάρουστα κακῶς, ὁδδέν οὔτ' ἔπαρξε δεινόν, οὔτ'
 " ἐβούλοσε παρὰ ὑμῶν δι' ὄργην, ἀλλ' ἀποδίδωσιν ὑμᾶς ἐ-
 " κεία, καὶ μηδενὸς τυγχάνειν μέλλη τῶν ἔπιπικῶν. ταῦτα δ'
 " Οὐαλερίας εἰπούσης, ἀνέβόησαι αἱ λοιπαὶ γυναικες, ἡμεί-
 " ψατο δ' ἡ Οὐλοθυμία, καὶ τῶν κρινῶν ὑμῖν συμφορᾷ ὦ γυ-
 " ναῖκες ἴσον μέτεσι, καὶ ἰδία παρὰ τῶν κρινῶν κακῶς, ἀπολέσασαι
 " τὴν Μαρκίου δδελφὴν καὶ ἀρετὴν, ὁ σῶμα δ' αὐτῆς τοῖς τ'
 " πολεμίων ὄπλοις φερεσθῆναι μᾶλλον ἢ σαζῶναι ἐφο-
 " ρῶσαι. μέγιστον δ' ἡμῖν τῶν ἀτυχημάτων ἔστιν, εἰ τὰ τῆς πατρὶ-
 "δος οὔτως ἐξηλασθῆκεν ὡς τ' ἐπ' ἡμῖν ἔχοντα ἐλπίδας. οὐκ
 " οἶδα γὰρ εἴπῃ ποιήσεται λόγον ἡμῶν ἐκείνος, εἴ γε μηδένα
 " ποιεῖται τῆς πατρὶδος, καὶ καὶ μηδὲν καὶ γυναικῶς καὶ παί-
 " δων παρητήρησεν. οὐ μὲν ἀλλὰ χρεῖσθε ἡμῖν λαβοῦσαι, καὶ
 " κημίζετε παρὰ ἐκείνον, εἰ μηδὲν ἄλλο, ταῖς ὑμῶν τῆς πα-
 " τριδος ἰκεσίαις ἐναποπνῆσαι διωαμῶνας. ἐκ τούτου, τὰ τε
 " παιδία καὶ τὴν Οὐεργιλίαν ἀιασήσασα μετ' ἡμῶν ἄλλων
 " γυναικῶν, ἐβάδιζεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Οὐλοθυσκῶν. ἡ δ'
 " ὄψις αὐτῆς τότε οἰκθαὶ καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνεποίησεν αἰδῶν
 " καὶ σιωπῶν. ἔτυχε δ' ὁ Μάρκιος ἔπι βήματος κατεζῶντος
 " μετ' ἡμῶν ἡγεμονικῶν. ὡς οὖν εἶδε παροῦσας τὰς γυναικας,
 " ἐθαύμασεν ἔπι τῶν γυναικῶν παρὰ τῶν βαδίζοντων,
 " ἐβούλετο μὲν ἐμυθῆναι τοῖς ἀρέπτοις ἐκείνοις καὶ ἀπα-
 " ραιτήτοις λογιμοῖς. ἡρόντος δ' ὅτι πᾶσι ἐλάτῃων, καὶ
 " σιωπῶν παρὰ τῶν ὄψιν, οὐκ ἔτλη κατεζῶντος παρὰ
 " ελθῆν, ἀλλὰ καταβάς τῶν ἡ βαδίζων καὶ ἀπορῆσας,
 " παρὰ τῶν μὲν ἡπάσασα τὴν μητέρα, καὶ πλείστον χρόνον,
 " ἐπ' ὅτι τὴν γυναικῶν καὶ τὰ τέκνα, μήτε δακρύων ἐπ', μήτε τοῦ
 " φιλοφρονεῖσθαι φειδῶντος, ἀλλ' ὡς παρὰ τὸν ῥόδιματος φέ-
 " ρεσθαι τὸ πᾶσι ἐαυτὸν ἐνδεδικῶς. ἐπεὶ δὲ τούτων ἄδην εἶ-
 " χε, καὶ τὴν μητέρα βουλομένη ἡδὴ λόγων ἀρῆναι ἡδῆτο,
 " τοῖς τῶν Οὐλοθυσκῶν παρὰ τῶν ὄψιν, ἡκούσε
 " τῆς Οὐλοθυμίας ποιαῦτα λεγούσης, Ὁρεῖς μὲν ὦ παῖ,
 " καὶ αὐταὶ μὴ λέγωνται, ἐδῆπὶ καὶ μορφῆ τῶν ἀθλῶν σω-
 " μάτων τεκμηριώμενος, οἷα οἰκουεῖαι ἡμῖν ἢ σὴ φυγῆ παρὰ
 " ποίησε. λόγισα δ' ἡμῶν ὡς ἀτυχεῖσασαι πᾶσιν ἀφίγημα γυ-
 " ναικῶν, αἷς δ' ἡδῆστον ἡεμα, φοβερῶτα τοῖς ἡ τύχη πεποίηκεν,
 " ἐμοὶ μὲν ὑδὸν, ταῦτα δ' ἡδῆστον τοῖς τ' πατρὶδος τέχασιν ἰ-
 " δεῖν ἀπικαθῆναι. ὁ δ' ἐστὶ τοῖς ἄλλοις ἀτυχίας πάσης
 " καὶ κακοπαθίας παρὰ μῆτιον, ἀχρεῖσθαι τοῖς, ἡμῖν ἀπο-
 " ρῶτατον γέγονεν. οὐ γὰρ οἶδόν τε καὶ τῆ πατρὶδι νικῶν ἄμα
 " καὶ σοὶ σωτηρίας ἀπείσασαι παρὰ τῶν ἡεων, ἀλλ' αἱ τῶν δῶ
 " ἡμῖν κατὰ ἐσασθαι τῶν ἐχθρῶν, ταῦτα ταῖς ἡμετέρας ἐνεσθαι
 " ἀχρεῖς. ἀνάγκη γὰρ ἢ τῆς πατρὶδος ἢ σοῦ φερεσθαι γυναικῶν σὴ καὶ τέκνοις. ἐγὼ δ' οὐ παρὰ τῶν ταῦτα μοι ἀχαι-
 " τῆσαι τὴν τύχην ζῶσθαι τὸν πόλεμον. ἀλλ' εἰ μὴ σε πείσασαι φιλίας καὶ ὁμόνοιας ἀχρεῖς καὶ κακῶν ἡε-
 " ρων, ἀμφοτέρων ἡεσθαι ἀεργῆτιν μᾶλλον, ἢ λυμῶνα τῶν ἐτέρων, οὔτω ἀχρεῖς καὶ παρὰ τῶν ἀχρεῖς στωτων,

A Nos, inquit, quas conspicitis, Volumnia & tu Ver-
 gilia, faeminae ad faeminas accessimus sine vlllo
 fenatusconsulto vel magistratum edicto, sed
 deus (vt arbitror) nostrorum misertus supplicio-
 rum incendit nos, vt vos adiremus, oraremusque
 rem nobisipfis quidem aliisque ciuibus saluta-
 rem, vobis verò, si nos audietis, gloriosiore quàm
 Sabinorum retulerunt filiae ex bello, quae amicitiam
 & pacem inter parentes virosq; conciliauere.
 Agite dum, pergite vnà nobiscum supplices, ac da-
 te patriae verum hoc atque iustum testimonium,
 quanquam cladibus afflicta multis fuerit, nihil le-
 fuisse eam vos tamen, neq; iratè de vobis còsuluisse,
 B imò vos reddere illi, etiamsi nihil impetratura sit
 æqui. Sic fatam Valeriam assensu sunt caeterae sub-
 sequunt: quibus respondit Volumnia, Et commu-
 nium periculorum mulieres in partem venimus.
 & priuatim malè nobiscum agitur, quae Marcii per-
 didimus gloriam virtutemq;. Corpus quidem eius
 contemplamur hostium armis custodiri potius
 quàm conseruari. Extrema verò hæc nobis mise-
 ria, si ita desperata respub. est, in nobis vt repositam
 spem habeat suam. Haud scio enim an nullam ra-
 tionè ille sit nostri habiturus, siquidem nullam ha-
 bet patriae, quam & matri & coniugi & liberis præ-
 tulit. Veruntamen vtamini nobis, & adducite ad
 illum, si nihil aliud, in suppliciis pro patria emori
 poterimus. Inde pueros & Vergiliam secum tra-
 hens profecta est cum caeteris matronis ad castra
 Volscorum. Excitauit hæc earum miseranda spe-
 cies etiam apud hostem verecundiam & silentiũ.
 Sedebat cum primoribus Marcus pro tribunali.
 Vt adesse mulieres vidit, cepit mirari. Inde agnita
 vxore, quae prima in agmine erat, conabatur obsti-
 nationem & atrocitatem suam retinere. Caeterum
 ad illius conspectum victus animo & consterna-
 tus, haud sustinuit vt adirent fedentem, sed prope-
 D rè descendit occurritq;, ac primùm matrem per-
 diu osculatus, inde vxorem ac liberos, nullum
 modum iam lachrymandi & complectendi eos
 fecit, sed sicut vndis motui animi permisit se au-
 ferendum. Vt his fatiatus matrem velle sensit
 verba facere, adhibito Volscorum concilio au-
 duit hunc in modum differentem, Qualem condi-
 tionem domi tuum nobis, fili, exilium pepe-
 rit, vt nostaceamus, ex veste & miserorum cor-
 porum facie coniciens vides. Nunc tecum re-
 puta omnium nos calamitosissimas faeminarum
 adesse, quibus quod spectaculum esset iucundif-
 E simum, fortuna horrendissimum reddidit: mihi,
 vt filium: huic, vt virum patriam obsidentem
 cernat. Quae verò caeteris rerum est alleuatio aspe-
 rarum & aduersarum, vota vt diis faciant, id no-
 bis est implicatissimum. Neque enim licet nobis
 & patriae victoriam, & tibi à diis poscere salutem,
 sed quae nobis inimici imprecentur hæc nostrae
 habent preces. Aut enim patria necesse est, aut
 te orbentur coniunx tua & liberi. Ego verò
 non expectabo vt fortuna me viuam hoc decernat
 bellum, verum, nisi induxero te vt reconciliata
 gratia, compositisq; còtrouersis & offensionibus,
 F vtriusque partis benefactor sis potius quàm pestis
 alterius, sic habeto, & ad id te compara, te patriam,

priusquam exanimem transcenderis genitricem tuam non oppugnaturum. Neque enim illa mihi operienda est dies qua vel triumphari de filio à ciuibus, vel filium aspiciam de patria triumphantem. Quòd si abste postulem vt conferues, proditis Volscis, patriam tuam, difficilis, fili, & perplexa tibi deliberatio proposita sit. Neque enim perdere honestum est ciues, neq; fidem sequutos tuam prodere iustum. Nūc exolui malis petimus, quod vtrisque pariter salubre, Volscis honorificum magis & pulchrum est, qui ob id quòd superiores sint, maxima dicentur nobis tribuisse beneficia, quum non secus ea ipsi accipiant pacem & amicitiam: Quæ si sequutæ erunt, tu imprimis fueris autor: sin minus, in solum te culpa vtrinque confertur. Bellum autem quum sit incertum, hoc habet certi tamen, quòd victori id supererit tibi, Paris vt patriæ sis: victus verò, censeris per iram benemeritis & amicis fuisse maximarum effector ærumnarum. Ita dicentem quum audiret Marcius, neque vllum responsum redderet, iterum Volu-
Quid files, inquit, fili? Iræ ne & offensio-
 ni omnia dare præclarum est, turpe autem ma-
 tri de tantis rebus indulgere? An verò memini-
 se iniuriarum magno est viro decorum, merita
 erga filios parentum venerandis & colendis iis
 pensare à præstanti & bono viro est alienum? At-
 qui nemini ita congruat referre gratiam, vt tibi
 qui tam acriter persequeris ingratitude. Et
 quidem à patria magnas iam pœnas recepisti, ma-
 tri verò gratiam retulisti nullam. At erat in pri-
 mis pium citra necessitatem abs te oranti mihi
 tam honestam & iustam petitionem concedi: si
 non obtineam, quid extremam spem extrahò? Sic
 fata, procubuit vnà cum coniuge & liberis ad ge-
 nua eius. Hic Marcius quum exclamasset, Quò
 me adegisti mater? sustulit eam, dextraque arctè
 pressa, Victoria, inquit, læta patriæ, mihi funesta
 es porita: abibo enim ab vna te victus. His dictis,
 paulisper cum matre & vxore seorsum colloquu-
 tus, petentes eas remisit retrò Romam. Nocte ela-
 psa, Volscos reduxit non perinde neque pariter
 eos omnes animatos. Alii enim & illum & factum
 eius improbabant, neutrum alii, ad reconciliatio-
 nem & pacem propensiores: nonnulli, etsi quæ a-
 gerentur culpæ, non malè sentiebant tamen
 de Marcio, sed veniam dandam machinis con-
 uulso tantis. Nemo autem obstrepuit ei, sed omnes
 virtutis eius magis quàm imperii reuerentes se-
 quuti eum sunt. Populus verò Romanus quanta
 trepidatione perfusus vrgente bello fuerit, maio-
 rem dedit eo defunctus significationem. Simul e-
 nim quoque stationes quæ in muris erant, Vol-
 scos conspexerunt se recipientes, mox patefactis
 omnibus templis, quasi nuntiata esset victoria,
 coronati victimas cecidere. Præcipuè gratia &
 honoribus quos patres populufq; vniuersus mu-
 lieribus habuerunt, illustris fuit gratulatio ciuita-
 tis, quum ferrent & haberent illas palam salutis
 fuisse autores. Senatus quū decreuisset, quicquid
 postulassent, quod ad ipsarum laudem & præmiū
 pertineret, id consules facerent & præstarent, ni-
 hil postulauerunt aliud quàm vt templum fortu-
 næ muliebri ædificaretur, impensas ostenderūt se
 collaturas: victimæ & reliqua, quæ ad honorem

A ως τῆ πατρίδι μὴ προσμίξαι διωάμιμος πείν ἢ νεκρῶν
 ὑποβύβωαι τὴν τεκῆσαν. ἔ γὰρ ἐπέειπεν με δεῖ τὴν ἡμέραν δία-
 μῆναι, ἐν ἣ τὸν γόν ἐπόφομα θριαμβούμινον ὑπὸ τῆς
 πολιτῆς, ἢ θριαμβούμινα κτ' τῆς πατρίδος. εἰ μὲν οὖν
 ἀξιώσῃ σε τὴν πατρίδα σώσαι Οὐολύσους ἀπολέσαι-
 ται, χαλεπὴ σοικὴ δις ἀφ' ἑαυτοῦ ὡ παῖ προσκείται σκέψις.
 οὔτε γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸς πολίτας καλόν, οὔτε τὸς πεπι-
 τευχότας προσδιδῶαι δίναιον. νῦν δὲ ἀπαλλαγὴν κακῶν
 αἰτῆμεθα, σωτήριον μὲν ἀμφοτέροις ὁμοίως, ἐνδοξόν δὲ
 καὶ καλιῶ μάλλον Οὐολύσους, ὅτι τὰ κρείττειν δόξοισι
B διδόναι τὰ μέγιστα τῆς ἀγαθῶν, οὐχ ἦτον λαμβάνοντες εἰ-
 ρυῖον καὶ φιλίαν. ὡν μάλιστα μὲν αἴτιος ἔστι γινομένων, μὴ
 γινομένων δὲ, μόνος αἴτιος ἔξεις παρ' ἀμφοτέροις. ἀδ' ἡλος
 δὲ ὡν ὁ πόλεμος τὸτ' ἔχθ' προσέδηλον, ὅτι σοὶ νικῶντι μὲν, ἀ-
 λάστορι τὴν πατρίδος εἶ) προσέστην ἠπιώμιμος ὅ, δόξεις ὑπὸ
 ὀργῆς διεργεταῖς ἀνδράσι καὶ φίλοις τῶν μεγίστων συμφορῶν αἰ-
 τος γερνέαι. ταῦτα τὸ Οὐολυμίας λεγέσης ὁ Μάρκιος ἠ-
 κροῶτο μηδὲν ἀποκριόμενος. ἐπεὶ ὅτι καὶ παυσανθῆς, εἰσῆκει
 σιωπῶν πολλῶν χρόνον, αὐτὸς ἢ Οὐολυμίας, Τί σιγῆς (εἶπεν)
 ὡ παῖ, ποτερον ὀργῆς καὶ μνησικακίας πόμπη συλχρῶν καλόν; οὐ
C καλοῖς ἢ μητεὶ προσέταξ' ἀπομνηστικῶν τῆς τῆλικατων; ἢ τὸ με-
 μνηστικῶν πεπονητῶν κακῶς ἀνδρὶ μεγάλῳ προσήκει, ὅ δ' ἄερ-
 γασίας αἰς διεργετῆνται παῖδες ὑπὸ τῶν τεκόντων σέβασ' καὶ
 ἡμῶν, ὅσα ἀνδρὸς ἔργον ὅτι μεγάλῳ καὶ ἀγαθῶς; μὲν ὁδὲν
 μάλλον ἔσπεπε τηρεῖν χάριν ὡς σοὶ, πικρῶς ἔτιως ἀχρηστῶν
 ἐπεξίοντι. καίτοι ὡτ' ἢ πατρίδος ἢ ἢ μεγάλας δίκας ἀπέι-
 ληφας, τῆ μητεὶ δὲ ὁδὲμιαί χάριν ἀποδέδωκας. ἡ μὲν ἔν
 ὁσιώτατον αἰδῶ πρὸς ἀνάγκης τυχεῖν με ὡτ' ὅσ' ἀπομνηστικῶν
 ἔτω καλόν καὶ δίκων μὴ πείθουσα ὅτι φείδωμαι τ' ἐρατῆς
 ἐλπίδος; καὶ ταῦτ' εἰπούσα προσέταξ' τοῖς ποσὶν αὐτῶν μὲν τῆς
D γυναικὸς αἴμα καὶ τῶν τέκνων. ὁ ὅ Μάρκιος ἀναβοήσας, Οἴα
 εἰργασίᾳ με ὡ μᾶτερ; ἔξασθησιν αὐτῶν, καὶ τ' ὁδὲμιαί πείσας
 σφόδρα, Νενίκηκας (εἶπεν) δὲ τυχεῖν μὲν τῆ πατρίδι νικῶν,
 ἐμοὶ δὲ ὁδὲμιαί ἀπειμι γὰρ ὑπὸ σοῦ μόνος ἠπιώμιμος. τὸτο
 δὲ εἰπὼν, καὶ βραχέα τῆ μητεὶ καὶ τῆ γυναικὶ ἀφ' ἑαυτοῦ
 ἰδίᾳ, τὰ μὲν ἀπέπεμψεν εἰς Ρώμην πάλιν αὐτῶν δεομένης,
 τ' καὶ νοκτὸς παρελθούσης ἀπήγαγ' Οὐολύσους, ἔ τ' αὐτὸν
 ἔσπον, ἔδ' ὁμοίως ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπομνηστικῶν. οἱ μὲν γὰρ ἐμέμνον-
 ται καὶ τ' ἀνδρῶν καὶ τῶν προσέταξ' ἢ ὅδὲ τερα προσέταξ' ἀφ' ἑαυ-
 τῶν καὶ εἰρῶν οἰκείως ἔργοντες. ἔνιοι δὲ διεχραίνοντες τὰ
E προσέταξ' ἢ Μάρκιον ὁμοῦ οὐ ποτερον ἀνομιζόν, ἀλλὰ
 συλχρῶν ὅτι κλαδέτ' ἢ τῆλικατων ἀνάγκης. ἀντίπε δὲ
 ὁδὲμιαί; ἀλλὰ πόμπητες εἶποντο μὲν δροτῶν μάλλον αὐτῶν θαν-
 μάζοντες ἢ τῶν ἔξοισιαι. ὁ δὲ Ρωμαίων δῆμος ἐν ὅσῳ
 φόβῳ καὶ κινδύνῳ κρησῆκει πρὸ πολέμου παρόντος, ἀντι-
 σιαν παρέχε μάλλον λυθέντος. αἴμα γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ τοῖς Οὐο-
 λούσους ἀναβύβωντας οἱ ὡτ' τὰ τείχη, καὶ πόμπη δ' ἔτι
 ἔσπον αἰετώτ' ἀφ' ἑαυτοῦ ἀνομιζόντων ὡσπερ ὅτι ἰίκη καὶ θύον-
 των. μάλιστα ὅτι τῆ ὡτ' τὰς γυναικῶν ἀγαπήσει καὶ πῆμ' ἢ τε
F βουλῆς πρὸ τε πλήθους ἀπομνηστικῶν, ἐνδοξόν ἡ ἢ χάρις τῆς πό-
 λεως, καὶ λεγόντων καὶ νομιζόντων γερνέαι τῆς σωτηρίας
 ἀφ' ἑαυτοῦ σκεῖνας αἰτίας. ἠφισαμῆς δὲ τῆς βουλῆς, ὅ-
 τι αἰ αὐταῖς ἀξιώσῃσι γνέσθαι πρὸς δόξαν ἢ χάριν, τὸτο
 ποῖσῃ καὶ ὡτ' ἀφ' ἑαυτοῦ τοῖς δόξοντας; ὁδὲν ἠξιώσῃσι ἄλλο

ἢ τῆς γυναικῶν ἔσπον ἰδρύσασθαι, ὅ μὲν ἀνάλωμα συμβολόμενα παρ' αὐτῶν, ἰεργῆς δὲ καὶ πῆμας

ὅσα θεοῖς ἀρέποισι, δημοσίᾳ τὴν πόλεως ἀδελφύσης. ἐπεὶ δὲ ἢ βαλὴν τὴν μὲν φιλομύαι ἐπέεσε, δημοσίαις δὲ δαπνύαις ἐποίησατο τὴν νεῶν καὶ τὸ ἔδος, ὅθεν ἠπὼν αὐτὰν χεῖρα σιωπῆσαι δούτερον, ἀγαλμα κατασκευάσαι, ὃ δὴ καὶ φασὶ Ρωμαῖοι κατὰ μῦθον ἐπὶ τῶν ἱερῶν, φησὶν ἔσθαι πικροτόν, **ΘΕΟΦΙΛΕΪ ΜΕ ΘΕΣΜΩ ΓΥΝΑΪΚΕΣ ΔΕΔΩΚΑΤΕ.** Τούτῳ καὶ δις ἡμέρας τὴν φωνὴν μυθολογῶσιν, ἀγνήτοις ὁμοία καὶ χαλεπὰ πεισθύναι πέποντες ἡμᾶς. ἰδίῳ τῶν μὲν γὰρ ἀγαλματῶν φωνῶν καὶ δακρυρρόοντα, καὶ πινὰς μετέπειτα νοπίδας αἱματώδεις, ὅσα ἀδυνάτων ὄντι, καὶ γὰρ ξύλα καὶ λίθοι πολλάκις μὲν ὄρατα σιωπῆσαι γόνιμον ὄντητος, πολλὰς δὲ χροιάς αἰῶσιν ἐξ ἑαυτῶν, καὶ δεχόμενα βαφαῖς ἐκ τοῦ περὶ ἑχόντος· οἷς ἕνια σημεῖον ἐστὶ δαμόνιον, ὅθεν αὐτὸ δόξειε καλύειν. διωπτόν δὲ καὶ μωγμῶν καὶ φαναγμῶν φόρον ὁμοίον ἐβάλλειν ἀγαλματῶν, καὶ ῥῆξιν ἢ ἄρξασιν μορίων βιαιοτέρων ἐπὶ βάθῃ ἡμομύαι ἕνα ρῥον δὲ φωνῶν καὶ ἀλέκτων ἕτω σαφῆ καὶ περὶ τῶν καὶ ἄριστον ἐπὶ ἀψύχῳ ἡμέρας πρῶτα πασὶν ἀμνηστῶν εἰ μὴ δὲ τὴν ψυχῶν καὶ τὴν θεῶν ἀπὸ σώματος ὀργανικῶν καὶ δημοσίων καὶ μέρεσι λογικῶν ἡγενομένη καὶ ἀγαλματῶν. ὅσα δὲ ἡμᾶς ἢ ἰσορία πολλοῖς ἀποβιάζεται καὶ πητανοῖς μῦθῳσιν, ἀνόμοιον αἰσθῆσαι πάθος ἐπὶ νόμον τῶν φανταστικῶν τῆς ψυχῆς, σιωπῆσαι πείθει δὲ δόξαν ὡς περὶ ἐπὶ ὑπονοῖς, ἀκρῶν ἐκ ἀκρῶν, καὶ βλέπειν οὐ βλέποντες δοκῶν. οὐ μὲν ἀλλὰ τοῖς ἑσθ' ἰσορίας καὶ φιλίας περὶ τὴν θεῶν ἀγνῶν ἐμπαθῶς ἔχουσι, καὶ μὴ δὲ ἀπεῖν, μὴ δὲ αἰσθῆσαι τῶν ποίτων διωπτόν, μέγα περὶ πίστιν ὄντι δὲ θαυμάσιον καὶ μὴ κατὰ ἡμᾶς τῆς τοῦ θεοῦ διωπτόμεως. ὅθεν γὰρ οὐδαμῶς ἀδραστῶν περὶ ἑσθ' οἰκεν, οὔτε φύσιν, οὔτε κίνησιν, οὔτε τέχνῳ, οὔτε ἰσθῶν, οὔδ' εἰ ἢ ποιῆ τῶν ἡμῶν ἀποπτόν, καὶ μνηστῶν τῶν ἀμνηστῶν, ὅσα λογῶν ὄντι. ἀλλὰ μάλλον ἐπὶ πασὶν ἀγαλματῶν, πολὺ μάλιτα τοῖς ἔργῳ ἀνόμοιος ὄντι καὶ παρηλατῶν. ἀλλὰ τῶν μὲν θεῶν τὰ πολλὰ (κατὰ Ἡρακλεῖον) ἀπίσθη ἀγαλματῶν μὴ γινώσκουσθαι. τὴν δὲ Μάρκιον, ὡς ἐπὶ μῦθῳ εἰς τὸ Αἰτίον ἀπὸ τῆς φωνῆς, μισθῶν πάνυ καὶ βαρυμύθῳ ἀγαλματῶν ὁ Τύλλος, ἐπεβούλευεν ἀρελεῖν δι' ἑσθ', ὡς εἰ νῦν ἀγαλματῶν, λαβῶν ἐπὶ τῶν οὐ παρῆξοντα. πολλοῖς δὲ συστήσας καὶ ἀγαλματῶν ἐπὶ αὐτόν, ἐκέλευσεν ἀθῶν ἀποχεῖν τοῖς Οὐλοῦσθῳ ἀποπτόν τῶν ἀγνῶν. ὁ δὲ φοβούμενος ἰδίῳ τῆς ἡμέρας, τοῦ Τύλλου φρατῆρῳ καὶ διωπτόν μέγιστον ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ πολιταῖς, ἔλεγε τῶν ἀγνῶν ἀποπτόν Οὐλοῦσθῳ ἐπὶ κελύσει. καὶ γὰρ λαβεῖν πῶν κελύσει. ἀθῶν δὲ διδόναι καὶ λόγον, ὅθεν νῦν ἀγαλματῶν τοῖς βουλομένοις ἀπὸ τῶν ἡμομύαι ὅσα ἐκκλήσιαι, οἱ παρῆξουσθῳ ἀγαλματῶν τῶν δημοσίων αἰσθῆσαι παρῆξουσθῳ πῶν. ἐπεὶ δὲ αἰσθῆσαι τῶν Μαρκίῳ δὲ μὴ ἀγνῶν ἀποπτόν ἀπὸ ἀδῶν ἐπεδίδου καὶ παρῆξεν ἀδῶν λέγειν, οἱ δὲ βέλπῳσι καὶ μάλιτα χαίροντες εἰρήνῃ τῶν ἀπὸ τῶν ἐγνῶν φασθῶν μετὰ ἀθῶν ἀκρῶν καὶ διχῶν κεινοῦσθῳ, ἔδεισεν ὁ Τύλλος τῶν ἀποπτόν τοῦ ἀδῶν. ἡ γὰρ ἐπὶ τοῖς μάλιτα δεινὸς εἰπεῖν καὶ τὰ περὶ ἑσθ' ἔργα μέγισθῳ τῶν χεῖν εἶχε τῆς ὑστερον αἰτίας. μάλλον δὲ ὅλας δὲ ἐγκλήματῶν τοῦ μεγέθῳ τῆς χεῖν ἡ μῦθῳσιν. οὐ γὰρ αὐτὸ ἔδειξεν ἀδικεῖσθῳ, τῶν Ρωμαίων ἀποπτόν μὴ λαβόντες, εἰ μὴ τοῦ λαβεῖν ἐγγῶν ἐγνῶντο ἀγαλματῶν Μάρκιον.

A deorum pertinent, ut publice praderentur. Quam munificentiam quum collaudassent patres, & de publico tamen templum & simulacrum posuissent, non eo minus pecunia foeminae collata alterum signum fecere. quod Romani memorant in aede locatum vocem misisse huiuscemodi, **P I A M E R E L I G I O N E F O E M I N A E D E D I C A S T I S.** Bis hanc vocem fabulantur auditam, monstris similia, & abhorrentia a fide persuadentes nobis. Nam sudorem signa videri emanare lacrymasque, & sanguineas quasdam stillas, non sit impossibile. Ligna enim & lapides subinde situm contrahunt, unde gignitur mador. Varios etiam edunt sua sponte colores & accipiunt tincturas ex aere, quibus diuinitus aliquid nihil sane prohibeat portendi. Iam fieri queat ut stridori muris & gemitu signa similem vocem reddant ex ruptura vel distractione partium interiorum violentiore. Perfecta vero vox & sermo tam clarus, absolutus & dilucidus ex inanimato nulla ratione fieri potest ut exeat, quum ne animus quidem nec deus citra corpus organicum & instructum congruentibus ad sermonem instrumentis queat vocem edere & differere. At ubi historia multis nos & locupletibus vrgeat testibus, similem sensui ibi statuentium est motum subeuntem opinandi vim, qui est in animo, inducere opinionem, quomodo in somno audire ea videmur quae non audiamus, & quae non videamus ea videre. Veruntamen qui perquam flagranti ardore & amore persequuntur deum, atque ideo nihil aspernari neque respicere tale valent, his diuinæ potentiae humanam sortem excedens multum fidei facit maiestas. Nulla enim in re usquam conditionem humanam repraesentat, nec natura, nec motu, nec arte, nec viribus, neque si quid faciat quod efficere nos nequimus, & molitur, quod non valemus moliri, id absurdum fit. Imò vero qui in omnibus est ab similibus nobis, multo maximè alius operibus & diuersus est. Verum res diuinæ magna ex parte (ut Heraclitus ait) praetereunt ex diffidentia nostram cognitionem. Porro Marcium, postquam Antium ab expeditione est reuersus, perosus patiter & ob metum infestus Tullius tentauit mox per insidias sustollere: aduersus quem parem occasionem, hæc si effugisset, non esset habiturus. In quem quum multos concitasset subornassetque, iussit ei abdicare se imperio, & rationem gesti imperii Volscis reddere. At timens Marcus, imperatore Tullio, cuius maximè inter suos ciues opes essent, priuatus esse, Volscis ait se redditurum, si iuberent, imperium, quod omnium iussu suscepisset: rationem nunc quidem recusare, si quis poscat Antiatium, reddere. Conuocato ad concilium populo, compositi concionatores quidam exurrexerunt, plebemque inflammauerunt. Verum quum surgente Marcio, ardor tumultus reuerentia eius languesceret, & liberè dicendi daretur ei facultas, atque optimus quisque Antiatium, & qui præcipue otio delectabantur, non dissimularent benignè se audituros atque æquè iudicatos, veritus Tullius est Marcii defensionem. Quippe erat cum primis disertus, ac priora facta beneficentiâ posteriore culpa habebant maiore: imò crimen erat illud profus magitudinis testimonium eius beneficii. Neque enim iniuria affectos arbitrati se fuissent, quia Romam non redegerant in ditionem, nisi per Marcium rem eò deduxissent.

Igitur visum est non vltra procrastinare vel tentare vulgus, sed qui in coniuratione erant audacissimi, non audiendum vociferates proditorem, neq; permittendum vt dominatum in Volscos vsurparet, nec deponere vellet prouinciam, globo facto trucidauerunt eum, neque tulit ei quisquam adfistentium opem. Displicuisse plurimis rem confestim declarauerunt. Concurrerunt enim ex oppidis, & corpus eius honorifice extulerunt, monumentumq; decorarunt vt bellatoris & imperatoris insignis, armis ac manubiis. Populus Romanus morte eius nuntiata, signum vel honoris vel irae in eum nullum aliud edidit, sed postulantibus mulieribus lugere eum, vt quaeque parentem, vel filium, vel fratrem solet, decem menses permisere. Hic luctus terminus erat longissimus, quem Numa Pompilius (vt in illius vita recensuimus) definiuit. At Marcium ilico Volscorum res defirauerunt. Primū enim certamine quod cum Aequis sociis & amicis contraxerant, vtri imperatorem darent, orta seditio in vulnere & caedes erupit. Deinde ab Romanis fusi acie, in qua cecidit Tullius, & praecipuus exercitus flos periit, foedam pacem accipere, qua in populi Romani ditionem fuerunt redacti, & pacti imperata facere, sustinuerunt.

Rebus horum gestis quas dictu & cognitu dictu & cognitu dignas putauimus, expositis, bellicas neutram in partem magnopere cernimus inclinare. Multa enim militaris audaciae & virtutis exempla, multa etiam artis & prudentiae in imperio iuxta vterq; edidit. Nisi Alcibiadem, quod terra mariq; perpetua victoria & secunda sit vsus fortuna, excellentiorem declarare ducem libeat. Nam habuit hoc vterque, quod quando presentes fuerunt, & exercitui praefuerunt, resp. suas manifeste erexerint, & contra manifestius depresserint, quū descuissent. At actiones Alcibiadis domi illas nimium blandas, dissolutionisq; & titillationis in ancillando plebi maculam detestabantur prudentes: e diuerso Marcii austeras, superbas, atq; nimum pro nobilitate pugnantes, oderat populus Romanus. neutrae igitur commendanda. At qui popularis & obsequiosus inculpatior sit illis qui quo alieni a populo colendo videantur, insultant ei. Turpe est enim ad potentiam assequendam assentari populo: verum potentia ex timore collecta & iniuria atque oppressione cum foeda tum iniqua sit. Iam moribus constat candidum Marcium & apertum fuisse, vaftrum Alcibiade in rep. tractanda & fallacem. Praecipue autem improbitatem eius reprehendunt & dolum, quo Lacedaemoniorum circumuentis oratoribus (vt author est Thucydides) pacem diremit. At enim haec actio licet implicauerit denuo ciuitatem bello, validam tamen atque formidabilem Mantineorum & Argiuorum societate, quam adiunxit ei Alcibiades, reddidit. Marcium quoque fraude cum Volscis commisisse Romanos, falsis criminibus onerando eos qui ad ludos proficiscebantur, Dionysius memoriae prodidit. Iam causa magis infame effecit factum. Neque enim ex contentione, neque ex civili pugna vel concertatione, sicut ille, sed irae indulgens, a qua nullam ei ait Dion relatam gratiam,

πολιτικῆς μάχης ἢ ἀμίλλης (ὡς ἑκεῖνος) ἀλλ' ὀργῆν χειρὶζόμενος, παρ' ἧς ὁδὸν φησὶν ὁ Δίων ἀπολαβεῖν χάριν,

A οὐκέτ' οὖν ἔδοξε ἀφ' αὐτοῦ, ὅσοι περὶ αὐτῶν τῶν πολλῶν ἀλλ' ἐκχερῶντες οἱ θεοστυχεῖσι τῶν σιωπῶντων ὡς ὅτι ἐστὶν ἀκέραιον, ὅσοι περὶ αὐτοῦ Οὐολύσκεις τ' ἀπερὶ τῶν τυραννίδων, καὶ μὴ καταλιπέμενον τ' ἀρχῶν, ἀπερὶ τῶν ἀδελφῶν διέφθιραν αὐτὸν, καὶ ἀπερὶ τῶν παρ' αὐτῶν ὅτι τοῖς πλείστοις ὅσοι ἐπερὶ αὐτῶν καὶ γὰρ ἠώμιον, ἐδήλωσαν αὐτῶν, πτωδραμόντες ἐκ τῶν πόλεων ὅτι ὁ σῶμα καὶ τὰ ψαίτες ἐντίμως, καὶ τὰ τὰ φωνὴ ὀπλοῖς καὶ λαφύροις χρῆσασαντες ὡς ἀρετῶν, καὶ στρατηγῶν. Ρωμαῖοι δ' ἔτι τελευτῶντων ἡρώων, ἄλλο μὲν ὅσοι ἀπεδείξαντο σημεῖον οὐτὲ ἡμῶν, οὐτ' ὀργῆς παρὸς αὐτοῦ. αἰτήσαντες δὲ τῆς γαυαξίν ἐπέψαι ἀποπειρήσαντες δίκην μιλῶν, ὡς περὶ ἑξῆς ἡμῶν πατέρων καὶ παίδων καὶ ἀδελφῶν. ὅσοι γὰρ ἡμῶν ὅσοι μακροτάτου πένθους ὄν ὡς περὶ Νεμάς Πομπίλιος, ὡς ἐν τοῖς παρ' ἑκεῖνος γρηραμυθίοις διεδήλωται. τ' ὁ Μάρκιον δ' ἔτι ἐπὶ τῶν Ουολύσκειν παρ' αὐτῶν. παρ' αὐτοῦ μὲν γὰρ ἐστιάσαντες παρὸς Σικανούς συμμαχοῖς καὶ φίλοις οἰσας ὑπὸ ἡγεμονίας, ἀρχὴν βασιλείων καὶ φόνων ἀπεδείξαντο. ἐπεὶ αὐτῶν μάχην κρατηθέντες ὑπὸ Ρωμαίων, ἐν ἧ Τύλλος ἀπέθανε, καὶ ὁ αἰθῶν μάλιστα τῆς διωάμεως διεφθάρη, ἀγαλύσας ἀρχίστας ἡγήσαντο ὑπὸ ἡρώων ἡρώων, καὶ ὁ παρ' αὐτῶν ἡρώων αὐτοῖς ποιῆσαι ὁμολογήσαντες.

E Κκειμενῶν δ' ἔτι παρ' αὐτῶν ὅσοι ἡγεμόνα λόγῳ καὶ μῆμης ἀξίας εἶ, τῶν μὲν πολεμικῶν ἐπὶ ὁδοῦτερον ποιούσας ῥοπήν μεγαλιῶ ὄραϊ ὅσιν. ὁμοίως γὰρ ἀμφοτέροι πολλὰ μὲν στρατιωτικῆς ἔργα πόλεως καὶ ἀνδρείας, πολλὰ δὲ καὶ τέχνης καὶ παρ' αὐτοῖς στρατηγῶντες ἐπεδείξαντο. πλείω εἰ μῆτις ἔδει τ' Ἀλκιβιάδην, ὅτι καὶ ἔτι γὰρ καὶ ἔτι ἡγεμονίας ἐν πολλοῖς ἀγῶσι νικῶν καὶ καθ' ὅσον διετέλεσεν, ἀποφάνειν τελεφότερον στρατηγῶν. ἐπεὶ τὸ γε παρ' αὐτοῖς καὶ ἀρχόντας ὀρθῶν αἰετῶν ἀπέδειξε τὰ οἰκεία, καὶ παρ' αὐτοῖς ὁδοῦτερον αὐτῶν πάλιν βλάπτειν μετισταμύνας, ἀμφοτέροις ὑπὸ ἡρώων. πολιτικῶν δ' ἔτι μὲν Ἀλκιβιάδης τ' ἀρχὴν λαμυραν, καὶ ὁ μὴ καθ' αὐτὸν ἀναγωγίας ἢ βασιλοχίας, ἐν ταῖς παρὸς χάριν ὁμοίως τοῖς πολλοῖς, οἱ σάφρονες ἐβδελύθησαν τ' ὁ Μάρκιος πρῶτα πασὶν ἀρχῶν καὶ ὑπὸ ἡρώων καὶ ὀλιγαρχικῶν ἡρώων ἐμίσησεν ὁ Ρωμαίων δῆμος. ὁδοῦτερον μὲν οὖν ἐπαινετέον. ὁ δ' ἡρωαγωγῶν καὶ χειρὶζόμενος, τῶν ὅπως οὐ δόξοισι ἡρωαγωγῶν παρ' αὐτῶν ἡρώων τοῖς πολλοῖς, ἀμειψότερος. ἀρχῶν μὲν γὰρ ὁ καὶ λακτέων δῆμον ὅτι τὰς διωάσας ὁ δ' ἰσχυρῶν ἐκ τῶν φοβερῶν εἶ, καὶ κακῶν καὶ πείζων, παρὸς τὰς ἀρχῶν καὶ ἀδελφῶν ὅσιν. ὅτι τῶν ἀπλοῦς ὁ Μάρκιος ὑπὸ εἰληπῶν ὅσοι ἔστω γρηρόν καὶ αὐτῶν, ὁ δ' Ἀλκιβιάδης πρῶτος ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ἀγαλήθης, ὅσοι ἀδελφῶν ὅσιν. μάλιστα δ' ἀπερὶ τῶν αὐτῶν κακῶν καὶ ἀπάτων, ἢ τοῖς Λακεδαμονίων παρ' αὐτοῖς ὁδοῦτερος, ὡς Θουκυδίδης ἰστέρηκε, τῶν εἰρήνῳ ἔλυσεν. ἀλλ' αὐτῶν μὲν ἡ πολιτεία, καὶ παρ' εἰς πόλεμον αὐτῶν ἐμβαλοῦσα τῶν πόλιν, ἰσχυρῶν ἐποίησε καὶ φοβερά τῶν Μαντινέων καὶ Ἀργείων συμμαχίῳ, δι' Ἀλκιβιάδης παρ' αὐτῶν ἡρώων Μάρκιος δ' ὅτι μὲν ἀπάτη καὶ αὐτῶν ἔξεπολέμησε Ρωμαίους καὶ Ουολύσκεις ἀπερὶ τῶν ἀδελφῶν τοῖς ἡρώων ὅτι τῶν ἡρώων, Διονύσιος ἰστέρηκε. ἢ δ' αἰτία φαυλότερον ποιεῖτο ἔργον. οὐ γὰρ ἐκ φιλονεικίας ὁδοῦτερον

πολλὰ τῆς Ἰταλίας μέρη συνετάραξε, καὶ πολλὰς πόλεις
 ὄσδ' ἐν ἀδικύσας, τὰ πρὸς τὴν πατρίδα θυμῷ ὀργισθέντες
 ἔτασαν καὶ Ἀλκιβιάδης δὲ ὄργῳ μεγάλῳ αἴτιος συμ-
 φωνῶν κατέστη τοῖς πολίταις, ἀλλ' ὅτε πρῶτον ἐγὼ μετὰ
 μελουμένους, ὄργισμένους καὶ πάλιν ἀπορρίφεις, ὅτε ἐπί-
 στη τοῖς στρατηγῶσι ἀμύρτομοισι, ὄσδ' ἐπαρείδε κακῶς βου-
 λυτομένοις καὶ κινδυνουμένοις· ἀλλ' ὅσφ' Ἀλκιβιάδης ἐπαί-
 νειται μάλιστα πρὸς Θεμιστοκλέα, τοῦτ' ἐποίησε,
 πρὸς τοὺς τοῦτ' ἀρχόντας οὐ φίλους ὄντας, ἐλθὼν καὶ φρά-
 σασ ὁ δέον καὶ διδάξας. Μάρκιος ὅτ' ἐπὶ τὸν μὲν ὄλιον κα-
 κῶς ἐποίησε τὴν πόλιν, οὐχ ὅφ' ὅλης παθῶν, ἀλλὰ τοῦ βελτί-
 στου καὶ κρατίστου μέρους συνεδικηθέντος αὐτῷ καὶ συνεδηγῆσαι-
 το· ἐπειὶ πολλὰς πρεσβείας καὶ δέησεις μίαν ἰωμενίων
 ὄργῳ καὶ αἰαίαι, οὐ τελέθει οὐτ' εἶξας, ἐδήλωσεν ὅτι τὰ
 ἀφαιρέσει τὴν πατρίδα καὶ καταβόρειν, οὐχ ὅπως ἀπολα-
 βῆ καὶ κατέστη, βαρῶν πόλεμον καὶ ἀσπονδὸν ἐπισηρημέ-
 νος. πούτω γὰρ φησὶ τίς ἀφαιρέειν. Ἀλκιβιάδην μὲν γὰρ ὅτι
 βουλομένον ἔστω Σπαρτιατῶν, ἀφαιρέσει ἄμα καὶ μῖσος
 αὐτῶν μεταστῶν πρὸς Ἀθηνάων· Μάρκιος ὅτ' ἄρ' ἔτι δι-
 κῆρα ποιούσας Οὐλοῦσας, οὐ καλῶς εἶχεν ἐγκαταλιπεῖν.
 καὶ γὰρ ἡμεῶν ἀποδείκτε, καὶ μεγάλῳ πίστιν εἶχε μὲν
 διωμάμεως, οὐχ ὡς ἑκαίνοσ, ἀποχρησμένων μάλλον ἢ χρω-
 μένων αὐτῶν Λακεδαιμονίων, ἐπὶ τῇ πόλει πεισίων, καὶ κυλι-
 δούμενος αὐτῆσ ἐπὶ τῶν στρατοπέδῳ, τέλος εἰς τὰς Τισα-
 φέρου χεῖρας ἀφῆκεν αὐτόν· εἰ μὴ νῆ Δία μὴ φθαρῶσαι
 τὰς Ἀθῶνας πόρτα πασι, ποθὰν κατέλειπεν, ἔτεράπευε. χρεῖ-
 ματα τοῖσι μὲν Ἀλκιβιάδης καὶ λαβεῖν ὅσα ὅτ' ἄπολλαισ
 ἐκ δωροδοκίων, καὶ ἀφαιρέσει κακῶς εἰς ἑσφῶν καὶ ἀκαλα-
 σίας ἰσότηται· Μάρκιον δὲ, σὺν πρῶτῳ δίδόντες οἱ στρατηγῶσι,
 λαβεῖν ὅσα ἐπέισαν. δὲ καὶ μάλιστα τοῖς πολλοῖσ ἐπαρτήσ
 ἡ ἐπὶ ταῖσ πεισίων ἀφαιρέσει πρὸς τὸν δῆμον, ὡς ὅσα
 ὅτι κέρδεσιν, ἀλλὰ δὲ ὕβρειν καὶ ἀφαιρέσει τοῖσ πένθησιν
 ἐπιηράζων. Ἀντίπατροσ μὲν οὖν ἐπὶ τὴν πρῶτην γραφῶν
 πρὸς τὸν Ἀριστοτέλεισ τὸ φιλοσόφῳ τελευτήσ, πρὸς τοῖσ ἀλ-
 λοῖσ (Φησὶν) ὁ δὲ καὶ ὁ πρῶτον εἶχε τὰς δὲ Μαρκίου πρὸς
 ξεισ καὶ ἀρετὰσ ποῦτο μὴ πρῶτον ἐπαρτήσ ἐποίησεν αὐτοῖσ
 τοῖσ ἀπαλοδοσι, τὸν ὄγκον αὐτῶν καὶ τὴν ἐρημία σιωποῦσιν (ὡσ
 Πλάτων εἶπεν) αὐτῶν δὲ μὴ ὑπομείναισ. τοῦ δὲ Ἀλ-
 κιβιάδου τὸν αἰτίον ὅτι σαρμῶν χρεῖσται τοῖσ ἐπισηρημέ-
 σιν οἰκείωσ, οὐδὲν ἡμμεσὸν ἐπὶ οἷσ κατάρθου, τὴν δόξαν
 αἰτεῖν μετ' ἑσφῶν καὶ ἡμῶσ δὴ ἡμεροδοσῶν· ὅπου καὶ τῶν ἀ-
 μύρτημάτων ἔνια πολλὰσ χρεῖσιν εἶχε καὶ ὄρεσιν. ὅταν ὄσφ'
 μὲν οὐ μικρὰ βλάβησ οὐδὲ ὀλίγα τὴν πόλιν, ὅμοσ ἀπε-
 δείκτε πολλὰσ ἡγεμῶν καὶ στρατηγῶσ· ἑκαίνοσ ὅτ' ἡμῶν
 ὅτι πολλὰσ ἀρετῶν καὶ ἀδραγαθῶν ἀρετῶν πρῶτον
 χροσῶν, ὄσφ' ἐπέσειν. οὕτω τὸν μὲν, ὄσδ' ἐπαρτήσ κακῶσ, ἐδύ-
 νατο μισεῖν οἱ πολῖται· τὸν δὲ πρῶτον ἡμμεσὸν μὴ φι-
 λείσται. καὶ γὰρ τοῖ Μάρκιος μὲν οὐδὲν ἀπεδείξατο τῇ πό-
 λει στρατηγῶν, ἀλλὰ τοῖσ πολεμίοισ κατ' τῆσ πατρίδοσ· Ἀλ-
 κιβιάδου ὅτ' καὶ στρατευομένου πολλὰσ καὶ στρατηγῶν
 ἀπέλαουσ οἱ Ἀθηνάων, καὶ παρὼν ἐκράτει τῶν ἐργῶν
 ὅσων ἐβούλετο, καὶ μὴ παρὸν, ἰσῶσαι αἱ ἀφαιρέσει. Μάρ-
 κιοσ δὲ παρὼν ἔστω Ῥωμαίων κατεδικάσθη, παρὸν
 δὲ Οὐλοῦσχοι διέφθρεσιν, οὐ δικαίωσ μὲν οὐδὲ ὁσίωσ
 αἰτίαι δὲ τοῦ βίβλου παρῶν αὐτοσ, ὅτι δημοσίαισ τὰς

A multas Italiae partes concussit, multasq; nihil me-
 rentes, ob indignationem in patriam, affli-
 xit vrbes. Quauis Alcibiades quoq; ciuibus im-
 pellente bile multarum extitit machinator cala-
 mitatum, vt primū tamen pœnitere cognouit
 eos, mollitus est, ac quum iterum fuisset ab iis re-
 pudiatu, non probauit pœtorum errores, neque
 malè consulentibus & periclitantibus conuiuit:
 verū factum, quod erga Themistoclem pœci-
 cipuè celebratur Aristidis, idem erga illos duces,
 quauis inimicos, egit, quos adiit, indicauitque,
 atq; docuit quid ex vlu esset. Marcius primū to-
 tam ciuitatem infestauit, quum læsus non esset à
 B tota, sed optima potissimaq; pars esset vnà cum eo
 vulnerata, atq; de eo doleret. Deinde multis lega-
 tionibus & precibus quum vnā procurarent of-
 fensam ac dolorem, quia his inflexus non est neq;
 dedit locum, declarauit ad obterendam atq; pro-
 ruendam, non ad recipiendam patriam & reditum
 sibi parandum, bellum se atrox atque inexpiabile
 concitasse. At hoc certè dicas esse inter eos discrimi-
 nis. Alcibiades ex metu simul & odio Spartia-
 tarum insidiis appetitus ab iis transiit ad Atheni-
 enses; Marcio Volscos, quem illi omnibus officiis
 C prosequerantur, parum honestum erat deserere.
 Siquidem dux creatus ab iis fuerat, summamq;e
 acceperat cum potentia fidem, non vt ille, quo ab-
 utebantur potius quàm vtiebantur Lacedæmonii,
 quum oberrasset Spartæ, mox volutatus in castris
 esset, permisit demum se in Tissaphernis arbitri-
 um, nisi sanè redire quum cuperet in patriam, ne
 perirent funditus Athenæ, obseruauit illum. At-
 qui pecuniam Alcibiadem minus honestè mer-
 cenariam frequenter accepisse, & turpiter in lu-
 xum profudisse & libidines, literis proditum est:
 Marcium vt caperet quod honoris causa dabatur,
 non induxerunt imperatores. Vnde in dissentio-
 nibus ciuilibus de ære alieno multitudine summo
 D fuit odio, quasi non compendii gratia, sed per con-
 tumeliam & fastidium insultaret ipsis. Antipater
 autè in epistola quadam de Aristotelis philosophi
 obitu scribens, Inter cœtera, inquit, vi pœditus fuit
 ille ducendi animos. Marci res gestæ & vir-
 tutes, quòd hoc claudicaret vno, illis ipsis de qui-
 bus bene merebatur acerba fuerūt, qui superciliū
 eius, & solitudinis, vt Plato ait, peruicaciā contu-
 bernalem non tulerunt. E diuerso Alcibiadis, qui
 comiter agere cum aduentib. nouerat, non est mi-
 rum rerum ab eo pœclare gestarū florentē gloriā
 E cum beneuolētia ciuiū & honore fuissē fauorabi-
 lem. Quandoquidē etiam offensæ nonnullæ eius
 sæpe acceptæ illis fuerunt & delectabiles. Inde hic
 quanquā non modicis neq; paucis incōmodis af-
 fecerat rempublicā, dux tamen pœtorq; identidē
 designatus est: ille quū ob multa decora & strenuè
 facta legitimè ambiuisset consulatū, est pœteritus.
 Ita superiore ciues non poterant, vel læsi, odisse: al-
 ter hoc assequeretur, vt quū admiraretur eum, nō
 amarent tamen. Enimuerò nihil Marcius reip. Im-
 perator pœstitit, sed contra patriam hostib. multa:
 Alcibiadis benefacta & militis subinde & ducis
 F sensit populus Atheniensis, ac pœsens, quantum
 volebat, erat aduersariis superior, absente eo vale-
 bant calumniæ. Marcius damnatus à populo Ro-
 mano pœsens est, Volsci pœsentem intereme-
 runt, improbè quidem ac nefariè: colorem pœ-
 buit ipse tamen probabilem, quòd quum publicè

